



ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ  
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ  
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ  
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ  
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ  
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία

ΤΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ Η ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ  
–Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΙΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

του/της

ΜΠΟΥΦΙΔΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ  
Επιβλέπων Καθηγητής: Γκίνογλου Δημήτριος

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού  
Διπλώματος στην  
Εφαρμοσμένη Λογιστική και Ελεγκτική

Νοέμβριος 2022

## **ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ**

Με την παρούσα διπλωματική εργασία ολοκληρώνονται οι σπουδές μου στο τμήμα της εφαρμοσμένης λογιστικής και Ελεγκτικής. Με αφορμή την εργασία θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου και τους στενούς μου φίλους που ήταν πάντα στο πλευρό μου και με υποστήριζε σε όποια απόφαση μου, με μεγάλη υπομονή και επιμονή.

Μεγάλη ευγνωμοσύνη οφείλω στον καθηγητή μου κύριο Γκίνογλου που με την υποστήριξη του κατάφερα και ολοκλήρωσα τις σπουδές μου στο μεταπτυχιακό. Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω τον εργοδότη μου κύριο Μανώλη που χάρις σε αυτόν ξεκίνησα τα πρώτα μου βήματα στον κλάδο και με την δική του συμπαράσταση κατάφερα να ολοκληρώσω τις σπουδές μου και την συγκεκριμένη εργασία.

*Taxation is the price which civilized communities pay for the opportunity of remaining civilized.*

*- Albert Bushnell Hart*

*Taxation is one of the prices we all pay for the idea of remaining civilized at a time of economic and ethical war*

*-Our reality*

## Πίνακας περιεχομένων

<b>ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ</b> .....	2
ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ .....	6
DIPLOMATIC THESIS AUTHOR'S STATEMENT .....	7
ΠΕΡΙΛΗΨΗ .....	8
ABSTRACT .....	9
Σκοπός της Εργασίας .....	10
Εισαγωγικός πρόλογος.....	10
Δομή της εργασίας .....	10
<b>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΕΣ</b> .....	12
Εισαγωγή .....	12
Ο φόρος ως οριστική παροχή .....	12
Οι Λειτουργίες Του Φόρου.....	13
Διακρίσεις των φόρων.....	14
<b>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΤΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ</b> .....	17
Ιστορική αναδρομή του φορολογικού συστήματος της Ελλάδας .....	17
Φορολογικό σύστημα .....	20
Φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων .....	20
Γενικές Διατάξεις.....	21
Υποκείμενα και Αντικείμενο του Φόρου.....	22
Αντικείμενο του φόρου .....	22
Φορολογική Κατοικία.....	22
Φορολογητέο εισόδημα.....	24
Φορολογικό έτος.....	24
Κατηγορίες εισοδημάτων.....	24
Φόρος εισοδήματος Νομικών προσώπων .....	29
Βασικά Χαρακτηριστικά του ΦΠΑ.....	33
Υποκείμενα του φόρου .....	33
Αντικείμενο του φόρου .....	34
<b>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 Οι αδυναμίες του ελληνικού φορολογικού συστήματος</b> .....	35
Η αναποτελεσματικότητα του ελληνικού φορολογικού συστήματος.....	35
Μέτρα βελτίωσης του Φορολογικού συστήματος .....	38
<b>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 Η επίδραση της φορολογίας στις ελληνικές επιχειρήσεις</b> .....	41
Εισαγωγή .....	41

Μελέτες και πορίσματα- Βιβλιογραφική επισκόπηση .....	41
Σύνδεση φορολογικού συστήματος και οικονομικής ανάπτυξης .....	43
Η επίδραση της φορολογίας στην διοίκηση των επιχειρήσεων.....	48
Συμπεράσματα .....	49
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ .....	50

## **ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**

Είμαι η συγγραφέας αυτής της διπλωματικής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά.

## **DIPLOMATIC THESIS AUTHOR'S STATEMENT**

I am the author of this thesis and that any help I have had in its preparation is fully acknowledged and referenced in the thesis. Also, any sources from others that I have used for data, ideas, or words, whether exact or paraphrased, are cited in their entirety, with full credit to the authors, publisher, or journal, including sources that may be used from the Internet. I also certify that this paper is written by me alone.

## ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η σημασία των επενδύσεων, είτε από εγχώριους είτε από ξένους επενδυτές, είναι κρίσιμη για την οικονομική ανάπτυξη και την εθνική ευημερία της Ελλάδας. Για το λόγο αυτό, ο τομέας των επενδύσεων και η αύξησή του απασχολούσε ανέκαθεν πολλούς ερευνητές και κυβερνήσεις μέσα στα χρόνια. Για να τα ενισχύσει, στοχεύει να προσφέρει φορολογικές ελαφρύνσεις και διάφορα μέτρα ελάφρυνσης τόσο για επενδυτές όσο και για εταιρείες. Η φορολογία είναι ένα σημαντικό μέρος του φορολογικού συστήματος και η σημασία της υπερβαίνει την ικανότητα είσπραξης. Από τη μια πλευρά, οι φόροι μπορούν να επηρεάσουν την ενοποίηση των αγορών και από την άλλη, μπορούν να επηρεάσουν τις στρατηγικές αποφάσεις των εταιρειών. Σκοπός αυτού του άρθρου είναι να μελετήσει τις άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις της φορολογίας στις επιχειρήσεις και τις επενδύσεις. Τα ευρήματα της μελέτης δείχνουν ότι το ισχύον φορολογικό σύστημα στην Ελλάδα δεν ανταποκρίνεται στις νέες πραγματικότητες και ανάγκες του κράτους, τόσο στον δημόσιο τομέα, που καλύπτει τις κρατικές δαπάνες, όσο και στον ιδιωτικό τομέα, όπου οι Έλληνες επιχειρηματίες πνίγονται στα χρέη, χωρίς κανένα αίσθημα αισιοδοξίας.

Σημαντικοί Όροι: Φορολογία, Φορολογικό σύστημα της Ελλάδας, Ανάπτυξη, Επενδύσεις



## **ABSTRACT**

The importance of investment, whether it comes from domestic or foreign investors, is critical to Greece's economic growth and national prosperity. For this reason, the field of investment and its growth has always occupied many researchers and governments through out the years. To boost them, it aims to offer tax breaks and various relief measures for both investors and companies. Taxation is an important part of the tax system and its importance goes beyond the ability to collect. On the one hand, taxes can affect the consolidation of markets and on the other hand, they can affect the strategic decisions of companies. The purpose of this article is to study the direct and indirect effects of taxation on business and investment. The findings of this study show that the current tax system in Greece does not respond to the new realities and needs of the state, both in the public sector, which covers state expenditures, and in the private sector, where Greek businessmen/women are drowning in debt and without any feeling of optimism.

Important Terms: Taxation, Tax system of Greece, Development, Investments

## ΕΙΣΑΓΩΓΗ

### Σκοπός της Εργασίας

Ο σκοπός της εν λόγω εργασίας είναι η βαθύτερη κατανόηση της φορολογίας και των εννοιών της και του φορολογικού συστήματος στην Ελλάδα καθώς και των αρνητικών στοιχείων του. Την ίδια στιγμή εντοπίζεται η πολυπλοκότητα του και η δυσκολία της χρήσης του από τους Έλληνες επιχειρηματίες και πολίτες. Παράλληλα εξετάζονται οι επιδράσεις της φορολογίας στις επενδύσεις τόσο από εγχώρια προέλευση επενδυτών όσο και από το εξωτερικό.

### Εισαγωγικός πρόλογος

Η φορολογική πολιτική κάθε κράτους στοχεύει, πρώτον, στην επίτευξη και διατήρηση ενός λογικού προϋπολογισμού και δεύτερον, στην ανάπτυξη του κράτους. Ένα αποτελεσματικό και αποτελεσματικό φορολογικό σύστημα στοχεύει να είναι δίκαιο όσον αφορά τη φορολογική υποχρέωση και επιβάρυνση, να διανέμει το ακαθάριστο εισόδημα και τους πόρους στο ευρύ κοινό και να δημιουργεί επαρκές εισόδημα με ελάχιστο σφάλμα. Ωστόσο, αυτή η κατανομή επηρεάζεται και από τις κρατικές δαπάνες.

Κατά τη διάρκεια της ελληνικής κρίσης, οι αυξήσεις φόρων οδήγησαν σε χαμηλότερα κρατικά έσοδα και μείωση της οικονομικής δραστηριότητας, οδηγώντας σε φοροδιαφυγή. Για το λόγο αυτό, η κυβέρνηση αποφάσισε να προσφέρει φορολογικά κίνητρα για την αύξηση των επενδύσεων. Αυτό μπορεί να θεωρηθεί ως αντίβαρο στα επενδυτικά εμπόδια που υπάρχουν στο φορολογικό σύστημα της χώρας. Αδύναμες υποδομές, βαριά γραφειοκρατία, απαρχαιωμένοι και περίπλοκοι νόμοι σε σύγκριση με αυτούς που ισχύουν στο εξωτερικό και ανεπαρκής διοίκηση.

Από την πανδημία του Κορωνοϊού που έπληξε την Ελλάδα το 2020, βρεθήκαμε να ζούμε σε μια αλληλεξαρτώμενη κοινωνία που αντιμετωπίζει καθημερινά οικονομικές, περιβαλλοντικές, κοινωνικές και τεχνολογικές προκλήσεις. Το πλεονέκτημα της πανδημίας είναι ότι έδειξε για άλλη μια φορά την ανάγκη για συστηματική αλλαγή. Είναι επίσης σαφές ότι έχει έρθει η ώρα να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη του κοινού στην οικονομία και την κυβέρνηση. Η ανάγκη μετασχηματισμού της ρύθμισης του συστήματος αυξάνεται καθημερινά σε παγκόσμιο επίπεδο.

### Δομή της εργασίας

Η παρούσα εργασία αποτελείται από πέντε κεφάλαια. Στην εισαγωγή περιγράφεται ο σκοπός της εργασίας η δομή της καθώς και το περιεχόμενο της. Η εισαγωγή περιγράφει τον σκοπό της συγγραφής αυτής της εργασίας την δομή της και μια σύντομη περίληψη με το περιεχόμενο της εργασίας. Το πρώτο κεφάλαιο αποτελεί το κύριο μέρος παρουσιάζοντας όσο πιο ολοκληρωμένα γίνεται τις έννοιες του φόρου και της φορολογίας, λειτουργίες αυτών καθώς και τις διακρίσεις του και κατηγορίες. Στην συνέχεια, στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται με εκτενή τρόπο το φορολογικό σύστημα της Ελλάδος σήμερα. Ξεκινούμε με μία σύντομη ιστορική αναδρομή ερμηνεύοντας εν συντομία την πορεία του φορολογικού συστήματος της Ελλάδας

μέσα στα χρόνια και της αλλαγής αυτού. Στην συνέχεια αποτυπώνεται ο τρόπος χωρισμού του φορολογικού συστήματος στην Ελλάδα στην φορολογία φυσικών και νομικών προσώπων και ποιες ιδιαιτερότητες και διαφορές έχουν μεταξύ τους. Προχωρώντας, στο τρίτο κεφάλαιο βλέπουμε αναλυτικά την πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος που αντιμετωπίζουν οι έλληνες πολίτες και οι ελληνικές επιχειρήσεις και παρατίθενται κάποια μέτρα για την μεταρρύθμιση αυτού. Και πριν το τέλος έχοντας αναλύσει τα παραπάνω έχουμε, στο τέταρτο κεφάλαιο έχουμε την παρουσίαση της επίδρασης της φορολογίας στις επενδυτικές δραστηριότητες μέσα από διαφορές έρευνες και μελέτες επιστημόνων.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΕΣ

### Εισαγωγή

Ο φόρος είναι το μέρος του εισοδήματος που με την άμεση χρηματική παροχή του μεταβιβάζεται από τον πολίτη, δηλαδή από το φυσικό ή νομικό πρόσωπο στον δημόσιο τομέα ώστε να συγκεντρωθούν οι αναγκαίοι οικονομικοί πόροι που είναι απαραίτητοι για την κάλυψη δημόσιων δαπανών, ώστε να μπορούν να διαθέτουν οι δημόσιοι φορείς τα αγαθά και τις υπηρεσίες τους δωρεάν στους πολίτες, όπως επίσης και να καλύπτουν διάφορες άλλες δαπάνες του κράτους. Ο κλασικός ορισμός της έννοιας του φόρου, ωστόσο, διατυπώθηκε από τον G. Jeze (αναφέρεται στο Φινοκαλιώτης, 2014).

Σύμφωνα με αυτόν «ο φόρος αποτελεί άμεση και οριστική παροχή των ιδιωτών προς τη δημόσια εξουσία, που είναι αναγκαία για την κάλυψη των δημοσίων βαρών»

Σύμφωνα με τα παραπάνω μπορούμε να διαπιστώσουμε: 1. Οι φόροι είναι το μέσο μεταφοράς βιώσιμων πόρων για το κράτος από τους ιδιώτες και 2. Ότι πρόκειται για μονομερές μέσο καθώς απαιτείται απόδοση χρηματικών πόρων μόνο από τον ιδιωτικό τομέα προς το δημόσιο και όχι το ανάποδο.

### Ο φόρος ως οριστική παροχή

Ο φόρος αποτελεί την «οριστική» παροχή του πολίτη προς το κράτος και όχι προσωρινή. Με αυτόν τον τρόπο ο φόρος διαφοροποιείται από το αναγκαστικό δημόσιο δάνειο και μπορεί να παρουσιαστεί ως ένα μέσο συνεχούς χρηματοδότησης δημοσίων δαπανών.

Οι διαφορές μεταξύ των δυο περιπτώσεων είναι:

1. Η παροχή είναι υποχρεωτική και επιβάλλεται στον υπόχρεο
2. Η παροχή στην περίπτωση του δανείου έχει το χαρακτήρα της προσωρινής μεταβιβάσεως αγοραστικής δύναμης στο κράτος, σε αντιπαράθεση με το οριστικό χαρακτήρα της καταβολής του φόρου
3. Στην φορολογία το ποσό του φόρου δεν έχει τόκους και δεν μπορεί να επιστραφεί σε αντίθεση με το δημόσιο δάνειο που η αξία του μπορεί να επιστραφεί

Στην περίπτωση του αναγκαστικού δημόσιου δανείου οι παραπάνω διαφορές μειώνονται καθώς το κράτος είναι αυτό που επιβάλλει μονομερώς το φόρο, δηλαδή την συνεισφορά του εκάστοτε πολίτη για την κάλυψη δαπανών/αναγκών. Στην παραπάνω περίπτωση η συνεισφορά δεν είναι εκούσια αλλά αναγκαστική! Οι διαφορές είναι δυο σε αυτή την περίπτωση:

1. Το ποσό του φόρου μπορεί να επιστραφεί και με την προσαύξηση του από τόκους και
2. Έχει προσωρινό χαρακτήρα.

Ο υποχρεωτικός δανεισμός από τους πολίτες υπάρχει σπάνια και ειδικότερα σε περιόδους που η δημόσια οικονομία δεν είναι σε θέση να καλύψει τις μελλοντικές ανάγκες της τόσο φυσικά και τις σημερινές δαπάνες, σαν μοναδική αιτιολογία η δυσαρέσκεια των πολιτών από την ύπαρξη αυτής της αδυναμίας της οικονομίας του κράτους.

### **Οι Λειτουργίες Του Φόρου**

Με την ορολογία της φορολογίας αναφερόμαστε στην μοναδική λειτουργία, η οποία είναι: η κάλυψη των δημοσίων υποχρεώσεων, η χρηματοδότηση του κράτους με την οποία καλύπτονται οι δημόσιες δαπάνες. Ο φόρος δηλαδή σύμφωνα με την παραπάνω αντίληψη θα έπρεπε να έχει ουδέτερο χαρακτήρα το οποίο εννοείτε ότι το κράτος θα μπορούσε να καλύψει τις υποχρεώσεις του χωρίς ωστόσο να έχει καμία επίδραση στην οικονομική βιωσιμότητα των πολιτών. Η σχέση δηλαδή μεταξύ της αξίας πριν και μετά τους φόρους να παραμένει ανέγγιχτη,

Ο A.Wagner υποστήριξε, την εκμετάλλευση του φόρου ως ένα μέσο αλλαγής της οικονομίας και την υποστήριξη των οικονομικά ασθενέστερων σε σχέση με τους οικονομικά εύρωστους ανθρώπους. Ήθελε δηλαδή η φορολογία να συντελέσει ως ένα μέσο αναδιανομής του πλούτου, από τους μόνιμους δυνατούς προς την υποστήριξη των αδύναμων.

Στην σύγχρονη εποχή ωστόσο μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι η αναδιανομή του πλούτου είναι αν όχι ακατόρθωτη, ας πούμε αρκετά δύσκολη στην επίτευξη της. Η ουδετερότητα ωστόσο μπορεί να παίξει έναν άλλο ρόλο και όντως είναι του υγιούς ανταγωνισμού, κυρίως φυσικά στα πλαίσια της ενιαίας αγοράς, το οποίο είναι ένα θεμέλιο στην δημιουργία αλλά και την υποστήριξη της ευρωπαϊκής κοινότητας. Σ' αυτή την περίπτωση το βάρος πέφτει στην άμεση φορολογία και ειδικότερα στην φορολογία εισοδήματος.

#### *Οικονομικές Λειτουργίες του Φόρου*

“Οι φόροι αποτελούν ισχυρό μέσο για την αντιμετώπιση των διαταραχών του οικονομικού συστήματος”- επισημαίνει ο Σ. Καραγιώργος

Με αυτή την φράση γίνεται γνωστό πόσο μεγάλη μπορεί να είναι η επίδραση των φόρων στην οικονομική ύφεση. Ειδικότερα, η μείωση της φορολογίας μπορεί να οδηγήσει στην σημαντική αύξηση της εγχώριας παραγωγικής δύναμης. Με τον τρόπο αυτό και με συνδυασμό άλλων οικονομικών μέτρων, η οικονομία θα μπορέσει να ξεπεράσει την ύφεση στην οποία βρίσκεται.

Είναι γνωστό ότι η φορολογία είναι το αμεσότερο μέσο για την οικονομική ανάπτυξη μια χώρας. Η οικονομική πολιτική που ακολουθεί το κάθε κράτος είναι αυτή που μπορεί να ενθαρρύνει τον ιδιωτικό τομέα ώστε να προχωρήσει σε νέες επενδύσεις ή επέκταση των ήδη υπαρχόντων με σημαντικές φορολογικές ελαφρύνσεις και κίνητρα. Νέες επενδυτικές δραστηριότητες είναι δυνατόν να δημιουργηθούν με μια προνομιακή φορολογική μεταχείριση των επιχειρήσεων που πραγματοποιούν ή είναι πιθανό να πραγματοποιήσουν παραγωγικές επενδύσεις. Με την παροχή φορολογικών

κινήτρων από το κράτος προς τους επενδυτές, ανοίγει ο δρόμος προς την δημιουργία μεγάλων οικονομικών μονάδων, η τουριστική και ναυτιλιακή ανάπτυξη είναι από τους πρώτους παραγωγικούς τομείς στους οποίους εντοπίζεται ανάπτυξη. Τέλος, μέσω της φορολογίας καθίσταται δυνατή η επιδίωξη της διόρθωσης του ισοζυγίου πληρωμών με την αποθάρρυνση, μέσω της αύξησης των επιβαλλόμενων φόρων των εισαγωγών.

#### *Κοινωνικές Λειτουργίες του Φόρου*

Η φορολογία όπως έχει προαναφερθεί είναι το μέσο που διαθέτει το κράτος ως προς την αντιμετώπιση του διαχρονικού κοινωνικού και οικονομικού προβλήματος που είναι η ανισοκατανομή του πλούτου ανάμεσα στα διάφορα κοινωνικά στρώματα ανθρώπων.

Συμφωνά και με τον A Wagner (στα τέλη του 18<sup>ου</sup> αιώνα) η παραπάνω θεωρεία έγινε αποδεκτή από τα διάφορα κοινωνικά στρώματα και κινητοποιήθηκαν ώστε να γίνει πράξη. Πίστεψαν και ακόμα είναι πιστευτό ότι η φορολογία τόσο η άμεση όσο και η έμμεση είναι το μέσο διόρθωσης του πλούτου. Στην πράξη, θέσπιση προοδευτικών συντελεστών στην φορολογία εισοδήματος οδηγεί στην αφαίρεση του μεγαλύτερου οικονομικού βάρους από τους οικονομικά ασθενέστερους πολίτες με αποτέλεσμα την μείωση των οικονομικά ανισοτήτων.- Φινοκαλιωτης(1999).

Στην επιδίωξη του μετριασμού των οικονομικών ανισοτήτων μπορούν να συνεισφέρουν και οι φόροι κατανάλωσης με την θέσπιση της απαλλαγής των υψηλών φόρων στα βασικά αγαθά, αλλά και την επιβολή υψηλών συντελεστών στα είδη πολυτελείας.

Εκτός φυσικά από την εξισορρόπηση των οικονομικών ανισοτήτων η φορολογία μπορεί να συμβάλλει στην αποτελεσματικότερη επίλυση και άλλων κοινωνικών προβλημάτων όπως είναι το μεγάλο ποσοστό της ανεργίας. Η απαλλαγή από την φορολογία των κρατικών επιδοτήσεων που χορηγούνται σε επιχειρήσεις για την πρόσληψη ανέργων είναι ένα μεγάλο κίνητρο για να κάνεις ακόμα πιο ελκυστική την πρόσληψη νέων ανθρώπων από τις επιχειρήσεις που μπορούν όχι μόνο να παρέχουν εργασία και έναν βασικό μισθό σε ένα σπίτι αλλά και την επαγγελματική κατάρτιση σε ανθρώπους που σχεδιάζουν μια μελλοντική καριέρα σε ένα τομέα.

#### **Διακρίσεις των φόρων**

Στην Ελλάδα όπως και σε άλλα ευρωπαϊκά κράτη επικρατεί το σύστημα της πολλαπλής φορολογίας διότι με αυτό τον τρόπο εξυπηρετούνται καλύτερα οι σκοποί των φόρων. Οι ποικίλοι φόροι μπορούν να διακριθούν επίσης και στις κατηγορίες:

1. Ως προς την φορολογική τους βάση και την μέθοδο προσδιορισμού της,
2. Ως προς την μέθοδο υπολογισμού της και
3. Ως προς τον χαρακτήρα του φορολογικού συντελεστή.

### *1.Διάκριση των φόρων ανάλογα με την φορολογική τους βάση*

Οι φόροι διακρίνονται ανάλογα με την φορολογική τους βάση, δηλαδή με βάση την προέλευση τους, αν ουσιαστικά προέρχονται από το εισόδημα, την περιουσία ή την δαπάνη του φορολογούμενου. Με αυτό το κριτήριο υπάρχουν οι εξής διακρίσεις: α) σε φόρους εισοδήματος, β) σε φόρους περιουσίας, γ) σε φόρους δαπάνης. Η βασική διάκριση των φόρων γίνεται:

α) σε άμεσους φόρους

β) σε έμμεσους φόρους

Στους άμεσους φόρους περιλαμβάνονται πρώτον ο φόρος εισοδήματος, αυτός δηλαδή που προκύπτει από το εισόδημα του φορολογούμενου, αν π.χ. ο φορολογούμενος είναι μισθωτός από τον μισθό του είτε εάν είναι επαγγελματίας από τα καθαρά του κέρδη, αν είναι νομικό πρόσωπο π.χ. αν έχει Ομόρρυθμη Εταιρεία, Ετερόρρυθμη Εταιρεία, Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης ή Ανώνυμη Εταιρεία από τα καθαρά κέρδη της επιχείρησής του, και δεύτερον φόρος Περιουσίας, δηλαδή ο φόρος που προκύπτει από την ακίνητη περιουσία του φορολογούμενου, όπως είναι ο ΕΝΦΙΑ και οι λοιποί φόροι, καθώς και οι φόροι που προέρχονται από τις κληρονομίες, τις δωρεές και τις γονικές παροχές. (Γιάννης Σαμαρτζής, 2022)

Οι έμμεσοι φόροι αποτελούνται από τον φόρο της προστιθέμενης αξίας, ειδικοί φόροι κατανάλωσης καυσίμων, ποτά και στα προϊόντα καπνού, τα τέλη χαρτοσήμου αλλά και οι δασμοί. Στους έμμεσους φόρους περιλαμβάνονται οι φόροι που είναι ενσωματωμένοι στις τιμές των προϊόντων και οι οποίοι καταβάλλονται από τα νοικοκυριά στις καθημερινές τους δαπάνες.

Η σχέση μεταξύ άμεσων και έμμεσων φόρων αποτελεί αντικείμενο προβληματισμού για κάθε κυβέρνηση, αφού μεγάλο ποσοστό άμεσων φόρων, υποδηλώνει μεγαλύτερο επίπεδο ανάπτυξης, ενώ απεναντίας μεγάλο ποσοστό έμμεσων φόρων, εμφανίζουν αναπτυσσόμενα ή υποανάπτυκτα κράτη. (Γκίνογλου Δημήτρης, 2004).

Από τις παραπάνω κατηγορίες φόρων, οι έμμεσοι φόροι (από ταμειευτική άποψη) έχουν μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα. Η υπεροχή των έμμεσων έναντι των άμεσων φόρων, ως προς την ταμειευτική αποτελεσματικότητά τους, οφείλεται στο ότι το πλήθος των υπόχρεων για την καταβολή των έμμεσων φόρων είναι αριθμητικά μεγαλύτερο από το πλήθος των υπόχρεων για την καταβολή του άμεσου φόρου, η δυσκολία ορισμού αλλά και τα έξοδα εξακρίβωσης της φορολογικής βάσης, είναι περιορισμένα συγκριτικά με τους άμεσους φόρους, λαμβάνοντας υπόψη τις προσωπικές συνθήκες των φορολογουμένων, κάτι το οποίο δεν εξετάζεται κατά τον υπολογισμό των έμμεσων φόρων.

### *2.Διάκριση των φόρων με βάση την μέθοδο υπολογισμού τους-επί της αξίας*

Οι φόροι επί της αξίας είναι αυτοί που προσθέτονται στην ήδη υπάρχουσα αξία του αντικειμένου που αποτιμάμε σε χρηματικές μονάδες. Παραδείγματα φόρων επί της αξίας αποτελούν οι φόροι εισοδήματος, κληρονομιών, δωρεών, το φπα κλπ.

Ειδικευμένοι φόροι είναι εκείνοι που επιβάλλονται με βάση τους νόμους και όχι με την αξία του αντικειμένου της φορολογίας. Παραδείγματα ειδικευμένων φόρων αποτελούν η φορολογία του οινοπνεύματος.

Οι φόροι επί της αξίας παρουσιάζουν δυσχέρειες στον υπολογισμό τους σε αντίθεση με τους ειδικευμένους φόρους, η μέτρηση της βάσης των οποίων δεν συναντά δυσκολίες.

### *3. Διάκριση των φόρων στους προβλεπόμενους συντελεστές*

Σε αυτή την κατηγορία οι φόροι διακρίνονται σε αναλογικούς και προοδευτικούς. Αναλογικοί φόροι είναι αυτοί των οποίων οι συντελεστές παραμένουν σταθεροί. Παράδειγμα αποτελεί η φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων για την οποία έχει οριστεί ένας σταθερός συντελεστής ανεξάρτητα από το φορολογητέο εισοδήματος.

Προοδευτικοί είναι οι φόροι των οποίων ο συντελεστής αυξάνεται στο επίπεδο που αυξάνεται και η φορολογητέα ύλη. Η προοδευτική φορολογία μπορεί να εμφανιστεί και στις ακόλουθες μορφές:

- ❖ Της ευθείας προοδευτικής φορολογίας
- ❖ Της ολικής προοδευτικής φορολογίας και
- ❖ Της κλιμακωτής προοδευτικής φορολογίας



## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΤΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

### Ιστορική αναδρομή του φορολογικού συστήματος της Ελλάδας

Η φορολογία κατά την Τουρκοκρατία

Ο βασικός φόρος κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας ήταν αυτός της «δεκάτης». Δηλαδή σε κάθε δέκα ίσα μέρη αγροτικής παραγωγής, το ένα μέρος το έπαιρνε ο εκπρόσωπος της οθωμανικής εξουσίας. Το δέκατο μερίδιο δεν το θεωρούσαν ως φόρο αλλά ως δικαίωμα ιδιοκτησίας καθώς ο κύριος ιδιοκτήτης όλης εκείνης της γης ήταν ο Σουλτάνος. Το κράτος υπενοικίαζε συνήθως το δικαίωμα είσπραξης της δεκάτης σε τοπικούς άρχοντες.

Μετά την απελευθέρωση του 1821

Μετά την απελευθέρωση του 1821 ο ελληνικός λαός έχει εφαρμόσει νέους νόμους σχετικά με την φορολόγηση των πολιτών. Οι νόμοι αυτοί ήταν και είναι βαθιά επηρεασμένοι από τα φορολογικά συστήματα διαφόρων χωρών της ευρωπαϊκής ένωση και πιο συγκεκριμένα της Γαλλίας, Γερμανία και Αγγλίας. Η επιβολή της φορολογίας στην Ελλάδα έγινε με το ψήφισμα της 4<sup>ης</sup> Φεβρουαρίου το 1830 με την μορφή ως φόρος εισοδήματος.

Από το 1830 έως το 1950

Το πρώτο νομοθέτημα που αφορά στη φορολογία εισοδήματος στην Ελλάδα είναι το ψήφισμα της 04/02/1830 με το οποίο νομοθετήθηκε ο φόρος επιτηδεύματος στα κέρδη των αυτοαπασχολούμενων. Στη συνέχεια το έτος 1909 θεσμοθετήθηκε ένας προοδευτικός φόρος, πάνω στο καθαρό εισόδημα τόσο των φυσικών προσώπων, όσο και των ανωνύμων εταιρειών, που διέθεταν μεγάλη φοροδοτική ικανότητα. Για το φόρο αυτό, όμως, υπήρχαν έντονες αντιδράσεις από τους φορολογούμενους και τελικά δεν τέθηκε σε εφαρμογή αντιθέτως αντικαταστάθηκε. Η ενέργεια αυτή έλαβε χώρα το 1911 και ο νέος νόμος διέκρινε ένα τεκμαρτό φόρο που είχε ως βάση υπολογισμού του το ενοίκιο της κατοικίας του φορολογούμενου (Μητολίδης, 2015).

Στη συνέχεια το 1917 ψηφίστηκε ο Νόμος 1043/1917 με τον οποίο καθιερώθηκε φόρος εισοδήματος στα έκτακτα κέρδη των φορολογούμενων που είχαν λάβει χώρα την περίοδο των πολέμων. Επιπλέον με το άρθρο 12 του ίδιου νόμου επισημοποιήθηκε για πρώτη φορά το φορολογικό απόρρητο στην Ελλάδα. Το 1919, μεγάλο ενδιαφέρον παρουσίασε ο Νόμος 1640 «Περί φορολογίας καθαρών προσόδων» με τον οποίο εισήχθη στην Ελλάδα ένα μεικτό, δυαδικό σύστημα άμεσης φορολόγησης, το οποίο βασιζόταν στον φόρο εισοδήματος. Σύμφωνα με το νόμο αυτό το εισόδημα διακρίθηκε σε επτά κατηγορίες:

1. Εισόδημα από οικοδομές,
2. Εισόδημα από εκμίσθωση γαιών,
3. Εισόδημα από κινητές αξίες,
4. Εισόδημα από εμπορικές και βιομηχανικές επιχειρήσεις,
5. Εισόδημα από γεωργικές επιχειρήσεις,
6. Εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες και

## 7. Εισόδημα από ελευθέρια επαγγέλματα

Υπάρχουν δύο βήματα για τον υπολογισμό του φόρου εισοδήματος. Αρχικά, τα φορολογικά στοιχεία προσδιορίστηκαν με βάση τις κατηγορίες εισοδήματος και τους νόμιμους φορολογικούς συντελεστές, με αποτέλεσμα επτά νομικές κατηγορίες ακολουθούμενες από το συνολικό εισόδημα για πρόσθετες κατηγορίες. Εάν το συνολικό ποσό υπερέβαινε ένα ορισμένο όριο, υπόκειται σε πρόσθετο φόρο με προοδευτικό φορολογικό συντελεστή βάσει της κατοικίας, της κατοικίας και της ιθαγένειας. Σε αυτό το δεύτερο στάδιο εξήχθη ο λεγόμενος συνθετικός φόρος. (Μητολίδης, 2015)

Ο ίδιος νόμος επέβαλλε και τη φορολογία στα κέρδη των νομικών προσώπων (εμπορικών, βιομηχανικών και γεωργικών επιχειρήσεων) με αναλογικό συντελεστή 6%. Στο φόρο αυτό δεν συμπεριλαμβάνονταν οι ημεδαπές ανώνυμες εταιρείες, οι λοιπές εταιρείες και συνεταιρισμοί διότι τα μέλη των εταιρειών καθώς και τα κέρδη των πλανοδίων και των βιοτεχνών που δεν υπερέβαιναν τις 1.200 δραχμές το έτος φορολογούνταν απευθείας. Το μικτό φορολογικό σύστημα του Νόμου 1640/1919 είχε ισχύ για 35 περίπου χρόνια, στη διάρκεια των οποίων συντελέστηκαν πολλές και σημαντικές ιστορικές και κοινωνικές αλλαγές στην Ελλάδα όπως η Μικρασιατική καταστροφή, η οικονομική κρίση του 1928 που οδήγησε στην πτώχευση του 1932, η συμμετοχή της Ελλάδας στον Β' παγκόσμιο πόλεμο και στον εμφύλιο πόλεμο (Μητολίδης, 2015).

Από το 1955 έως και το 1994

Το έτος 1955 με την ψήφιση του Νόμου 3323/1955, «Περί φορολογίας του εισοδήματος», αλλάζει το φορολογικό τοπίο, διότι εισάγεται ο ενιαίος φόρος εισοδήματος των φυσικών προσώπων. Στο νόμο αυτό διατηρήθηκαν οι κατηγορίες εισοδημάτων που ρύθμιζε ο Νόμος 1640/1919, ωστόσο οι κατηγορίες αυτές άλλαξαν ονομασία και ονομάστηκαν πηγές εισοδήματος. Προσδιορίστηκε ως υποκείμενο του φόρου το φυσικό πρόσωπο, ως χρόνος απόκτησης του εισοδήματος καθορίστηκε το ένατο οικονομικό έτος, ενώ κατοχυρώθηκαν απαλλαγές από το φόρο, μειώσεις και εκπτώσεις καθώς και προοδευτική φορολογική κλίμακα.

Ο Νόμος 3323/1955 συμπληρώθηκε με μεγαλύτερη ακρίβεια με το Νόμο 3843/1958, «Περί φορολογίας εισοδήματος Νομικών Προσώπων», ο οποίος περιλάμβανε κανονισμούς οι οποίοι αφορούσαν τη φορολογία εισοδήματος των νομικών προσώπων. Υπόχρεοι του φόρου ήταν:

- Οι ημεδαπές ανώνυμες εταιρείες,
- Οι δημόσιες, δημοτικές,
- Οι κοινοτικές επιχειρήσεις και εκμεταλλεύσεις κερδοσκοπικού χαρακτήρα,
- Οι συνεταιρισμοί και οι ενώσεις τους,
- Οι αλλοδαπές επιχειρήσεις που ενεργούσαν στην ημεδαπή καθώς και
- Οι ημεδαπές ΕΠΕ.

Αντικείμενο του φόρου συνιστούσαν κατά κανόνα τα καθαρά κέρδη των παραπάνω νομικών προσώπων, η περίοδος απόκτησης του εισοδήματος ήταν το οικονομικό έτος και ο φορολογικός συντελεστής ήταν αναλογικός (Μητολίδης, 2015).

Συγκεκριμένα το νομοθετικό διάταγμα 3323/1955 ρύθμιζε θέματα φορολογίας των φυσικών προσώπων, καθιερώνοντας το προοδευτικό φόρο, η επιβολή του οποίου γινόταν επί του συνολικού εισοδήματος των φυσικών προσώπων. Από την άλλη το νομοθετικό διάταγμα 3843/1958 ρυθμίζει θέματα της φορολογίας νομικών προσώπων. Το παραπάνω νομοθετικό διάταγμα όριζε ότι οι ημεδαπές εταιρίες φορολογούνται στο όνομα τους και για τα μη διανεμόμενα κέρδη.

Στην συνέχεια ακολουθεί η καθιέρωση του νόμου 2065/1992 με βάση του οποίου εγκαταστάθηκε μόνιμα η φορολογία του συνόλου των φορολογητέων κερδών για τις ανώνυμες εταιρίες και με κάποιες παραλλαγές ίσχυε και για τις προσωπικές εταιρίες περιορισμένης ευθύνης.

Τέλος κλείνουμε με τον νόμο 2238/1994 “Κύρωση του κώδικα φορολογίας εισοδήματος”, οποίος διαμορφώθηκε με την συγχώνευση των δύο νόμων 3323/1995 και 3843/1958 με ένα πλέον ενιαίο κείμενο. Με αυτόν τον νόμο καθιερώνεται ο υφιστάμενος κώδικα φορολογίας εισοδήματος, ο οποίος έχει δεχτεί μέχρι και σήμερα πολλές τροποποιήσεις, ανάλογα τις ανάγκες του εκάστοτε φορολογικού συστήματος μέσα στα χρόνια στην χώρα, όπως ήταν η αλλαγή της φορολογικής κλίμακας, οι αλλαγές στις εκπτώσεις των δαπανών, η διαφοροποίηση στον τρόπο έκπτωσης αυτών των δαπανών κλπ.

Το νέο φορολογικό σύστημα από το 2013 έως και σήμερα

Το νέο νομοσχέδιο εισάγει έναν νέο κώδικα φορολογίας εισοδήματος που στοχεύει στη δημιουργία μιας δίκαιης βάσης για αναδιανομή εισοδήματος, μιας σταθερής πηγής χρηματοδότησης για τις δημόσιες υπηρεσίες και αγαθά και ταυτόχρονα τη δημιουργία ενός κώδικα που είναι εύκολα κατανοητός, κατανοητός και προσβάσιμος από όλους τους πολίτες προκειμένου να αποκαταστήσουν τις συνθήκες εμπιστοσύνης και σταθερότητας στο κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον και να δημιουργήσουν συνθήκες υπό τις οποίες οι φορολογικές αρχές μπορούν να εξαλείψουν τη μεγαλύτερη πηγή οικονομικής αδικίας - τη φοροδιαφυγή.

Ριζική αλλαγή στην Φορολογία έγινε πρώτον με το Ν. 4172/2013 «Φορολογία εισοδήματος, επείγοντα μέτρα εφαρμογής του ν. 4046/2012, του ν. 4093/2012 και του ν.4127/2013 και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 167/23-07-2013), με τον οποίο αντικαταστάθηκε από 1/1/2014, ο Ν. 2238/1994, που αφορούσε την Φορολογία Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών προσώπων. Διακρίνει τις ακόλουθες κατηγορίες ακαθάριστων εισοδημάτων:

- a) εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις,
- b) εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα,
- c) εισόδημα από κεφάλαιο και

- d) εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου, και με το Ν. 4174/2013 «Φορολογικές διαδικασίες και άλλες διατάξεις.» (ΦΕΚ Α' 170/26-07-2013). Καθορίζει τη διαδικασία προσδιορισμού και είσπραξης των εσόδων του Δημοσίου, καθώς και τις διοικητικές κυρώσεις για τη μη συμμόρφωση με την κείμενη νομοθεσία, η οποία ρυθμίζει τα έσοδα αυτά.

(Taxheaven)

### **Φορολογικό σύστημα**

Οι δημόσιοι φορείς για να πετύχουν τους στόχους τους τόσο στο παρελθόν αλλά όσο και στις μέρες μας, επιβάλλουν περισσότερους από έναν φόρο. Αυτό έχει γίνει αναγκαίο γιατί κάποιοι φόροι είναι περισσότερο αποτελεσματικοί στην πραγματοποίηση ορισμένων στόχων, ενώ κάποιοι άλλοι είναι αποτελεσματικοί σε άλλους στόχους. Αυτό με άλλα λόγια σημαίνει ότι η ανομοιογένεια αυτή των φόρων έχει ως επακόλουθο οι φόροι να παρουσιάζουν τόσο πλεονεκτήματα όσο και μειονεκτήματα. Συμπέρασμα των παραπάνω είναι ότι θα πρέπει να συνδυάζονται με το πιο εύλογο τρόπο έτσι ώστε να ενισχυθούν τα πλεονεκτήματα της φορολογίας και να περιοριστούν τα μειονεκτήματα της. Το σύνολο των ποικίλων φόρων που επιβάλλει μια χώρα σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή, αποτελούν το φορολογικό της σύστημα της χώρας. Κατά μια άλλη έννοια, φορολογικό σύστημα είναι το συγκρότημα των επιμέρους φόρων, δια των οποίων το Κράτος αντλεί από τη φορολογική πηγή για να δημιουργήσει τα έσοδά του.

Με άλλα λόγια, το φορολογικό σύστημα είναι ένα σύνολο φόρων που θεσπίζονται από την κρατική νομοθεσία, τους οποίους το κράτος εισπράττει από τους φορολογούμενους, ανάλογα με τις οικονομικές τους δυνατότητες και το αυτοαξιολογούμενο εισόδημά τους, προκειμένου να εισπράξει τους απαραίτητους φόρους. το ποσό για την κάλυψη των δαπανών Όλες οι χώρες φορολογούν τους πολίτες τους, αλλά κάθε χώρα έχει το δικό της φορολογικό σύστημα. Υπάρχουν σημαντικές διαφορές στη φορολογική διάβρωση μεταξύ ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών. Το φορολογικό σύστημα κάθε χώρας διαμορφώνεται υπό την επίδραση οικονομικών, πολιτικών και κοινωνικών παραγόντων.

### **Φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων**

Η φορολογία φυσικών και νομικών προσώπων στην χώρα μας διέπεται από τον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος. Το νομοθετικό διάταγμα (Ν.4172/2013),ο αποτελείται από 72 άρθρα, και όπως ισχύει μετά από πλήθος τροποποιήσεων που συνέβησαν με την πάροδο των χρόνων, ισχύει για εισοδήματα που αποκτώνται και δαπάνες που πραγματοποιούνται από την αρχή του 2014 μέχρι σήμερα. Ο Νόμος 4172/2013 εισήγαγε εκ νέου σύστημα αναλυτικού φόρου εισοδήματος και καθόρισε τέσσερις κατηγορίες εισοδημάτων.

Ο Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος (ΚΦΕ) που τέθηκε σε ισχύ από την αρχή του 2014 ρυθμίζει την φορολογία εισοδήματος των φυσικών προσώπων και των νομικών

προσώπων και των κάθε είδους νομικών οντοτήτων. Επίσης, ρυθμίζει τον τρόπο φορολόγησης για τις διάφορες κατηγορίες εισοδημάτων, καθώς και τον τρόπο απόδοσης των φόρων με την υποβολή της δήλωσης, την προκαταβολή του φόρου και την παρακράτηση του. Σύμφωνα με αυτόν, ο φορολογούμενος που έχει την φορολογική κατοικία του στην Ελλάδα υπόκειται σε φόρο για το φορολογητέο εισόδημά του, αυτό αποτελεί και το παγκόσμιο εισόδημά του που αποκτάται μέσα σε ορισμένο φορολογικό έτος, το οποίο μπορεί να προέρχεται και από έσοδα από την ίδια την χώρα καθώς και από το εξωτερικό.

Αντίθετα, ο φορολογούμενος που δεν έχει την φορολογική του κατοικία στην Ελλάδα, υπόκειται σε φόρο για το φορολογητέο του εισόδημα που προκύπτει στην Ελλάδα, μέσα σε ορισμένο φορολογικό έτος. Ο φόρος επιβάλλεται στο τέλος κάθε οικονομικού έτους, για το εισόδημα που αποκτάται μέσα στη προηγούμενη χρήση, κατά τις διακρίσεις που ορίζει ο νόμος. Η χρονική διάρκεια του οικονομικού έτους αρχίζει από την 1η Ιανουαρίου και λήγει την 31η Δεκεμβρίου του ίδιου ημερολογιακού έτους.

### Γενικές Διατάξεις

Το τρέχον νομικό καθεστώς του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων στην Ελλάδα χρησιμοποιεί ένα ενιαίο φορολογικό σύστημα για τον καθορισμό των υποκειμένων φορολογίας. Το εισόδημα χωρίζεται σε βαθμίδες και ισχύουν διαφορετικοί φορολογικοί συντελεστές για κάθε επίπεδο. Οι φορολογικοί συντελεστές αυξάνονται από χαμηλότερα φορολογικά κλιμάκια σε υψηλότερα φορολογικά κλιμάκια.

Το ισχύων νομικό καθεστώς, προκειμένου να καθορίσει τον κύκλο των υπόχρεων στην φορολογία του εισοδήματος των φυσικών προσώπων έλαβε υπόψη δύο κριτήρια:

1. το κριτήριο της κατοικίας και
2. το κριτήριο της πηγής.

Έχει υιοθετηθεί η μέθοδος του πραγματικού προσδιορισμού του εισοδήματος, δηλαδή του υπολογισμού του με βάση τα στοιχεία εκείνα που δηλώνουν κατά τρόπο πραγματικό και άμεσο τη φοροδοτική ικανότητα του φορολογουμένου. Κατ' εξαίρεση όμως για λόγους περιορισμού της φοροδιαφυγής κυρίως των φυσικών προσώπων που αυτό-απασχολούνται, δηλαδή οι έμποροι και οι ελεύθεροι επαγγελματίες, η φορολογική νομοθεσία της χώρας μας προέβλεψε και τη μέθοδο του τεκμαρτού προσδιορισμού του εισοδήματος. Γενικά το εισόδημα μπορεί να οριστεί ως η διαρκής πηγή εκμετάλλευσης για μόνιμη χρήση, η οποία συνιστάται είτε από το κεφάλαιο (ακίνητα, τίτλοι) είτε από εργασία είτε από επιχειρηματική δραστηριότητα.

Ο Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος Ν.4172/13 διακρίνει τις ακόλουθες κατηγορίες ακαθάριστων εισοδημάτων:

- εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις

- εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα
- εισόδημα από κεφάλαιο και
- εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου.

Στην Ελλάδα εφαρμόζεται ένα διαφορετικό από τα συνήθη, σύστημα φορολογίας εισοδήματος για τα φυσικά πρόσωπα με διαφοροποιήσεις των συντελεστών ανάλογα με την πηγή εισοδήματος.

### **Υποκείμενα και Αντικείμενο του Φόρου**

Το αντικείμενο του γνωστού φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων είναι ένα άτομο του οποίου το εισόδημα λαμβάνεται από ένα άτομο και όχι από ολόκληρη την οικογένεια (ακαθάριστο οικογενειακό εισόδημα). Τα άτομα ταυτίζονται με τους ανθρώπους ως υποκείμενα δικαιωμάτων και υποχρεώσεων. Δεν απαιτείται δικαιοπρακτική ικανότητα για ένα άτομο να υπόκειται σε φόρο εισοδήματος. Κατ' αρχήν, τα εν ζωή άτομα υπόκεινται σε φόρο εισοδήματος. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, η φορολογική νομοθεσία, για λόγους διαδικαστικής διευκόλυνσης, περιλαμβάνει τους θανόντες στην έννοια των φυσικών προσώπων που υπόκεινται σε φόρο εισοδήματος.

Οι σύζυγοι υποβάλλουν κοινή δήλωση φορολογίας εισοδήματος υπογεγραμμένη και από τα δύο μέλη, αλλά οι φορολογικοί νόμοι συντάσσονται στο όνομα του συζύγου. Οι εισφορές, οι εισφορές και οι φόροι εκδίδονται χωριστά για κάθε έναν από τους συζύγους.

### **Αντικείμενο του φόρου**

Αντικείμενο του φόρου εισοδήματος είναι το ετήσιο καθαρό εισόδημα που εμφανίζει το φυσικό πρόσωπο σε κάθε φορολογική χρήση. Οι φορολογικοί κάτοικοι της Ελλάδας φορολογούνται για το εισόδημα που αποκτούν τόσο στην Ελλάδα όσο και στην αλλοδαπή. Αντίθετα, αυτοί που δεν είναι φορολογικοί κάτοικοι Ελλάδος υπόκεινται στον φόρο μόνο για τα εισοδήματα που αποκτούν στην Ελλάδα.

### **Φορολογική Κατοικία**

Ο νέος κώδικας οριοθετεί την κρίσιμη νομικά έννοια της « φορολογικής κατοικίας». Η έννοια της κατοικίας όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 51 του Αστικού Κώδικα διευρύνεται με βάση τις αντίστοιχες έννοιες που περιλαμβάνονται στις Οδηγίες του ΟΟΣΑ όπως αποτυπώνονται στις διατάξεις των διμερών συμβάσεων για την αποφυγή της διεθνούς φορολογίας εισοδήματος και κεφαλαίο, καθώς και στις διατάξεις που περιλαμβάνονται στα πρωτόκολλα της Συνθήκης για την λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του νόμου, το εν λόγω κριτήριο για την κατοικία έχει υιοθετηθεί από το εσωτερικό δίκαιο όλων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και από την συντριπτική πλειοψηφία των μερών που συνάπτουν διμερείς φορολογικές συμβάσεις. Επομένως με την εισαγωγή της έννοιας της φορολογικής κατοικίας στο ελληνικό φορολογικό δίκαιο αποφεύγεται η δυνατότητα διαφορετικής ερμηνείας, κάτι που θα είχε ενδεχομένως ως αποτέλεσμα την άνιση

φορολογική μεταχείριση των υποκειμένων της φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων.

Σύμφωνα με τα άρθρα, ένα φυσικό πρόσωπο είναι φορολογικός κάτοικος της Ελλάδας εφόσον :

1. έχει στην Ελλάδα την μόνιμη ή κύρια κατοικία του ή τη συνήθη διαμονή του ή το κέντρο των ζωτικών του συμφερόντων, ήτοι τους προσωπικούς ή οικονομικούς ή κοινωνικούς δεσμούς του
2. είναι προξενικός, διπλωματικός ή δημόσιος λειτουργός παρόμοιου καθεστώτος ή δημόσιος υπάλληλος που έχει την ελληνική ιθαγένεια αλλά υπηρετεί στην αλλοδαπή.

Στους φορολογικούς κατοίκους της Ελλάδας εντάσσει και τα φυσικά πρόσωπα που βρίσκονται στην Ελλάδα για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των 183 ημερών, συμπεριλαμβανομένων και σύντομων χρονικών διαστημάτων παραμονής στο εξωτερικό. Από τη ρύθμιση αυτή ρητά εξαιρεί τα φυσικά πρόσωπα που βρίσκονται στην Ελλάδα αποκλειστικά για τουριστικούς, ιατρικούς, θεραπευτικούς ή παρόμοιους ιδιωτικούς σκοπούς και η παραμονή τους δεν υπερβαίνει τις τριακόσιες εξήντα πέντε (365) ημέρες, συμπεριλαμβανομένων και σύντομων διαστημάτων παραμονής στο εξωτερικό.

Μαζί με την έννοια της φορολογικής κατοικίας εντάσσετε η έννοια της μόνιμης εγκατάστασης του φορολογουμένου. Ειδικότερα, ως μόνιμη εγκατάσταση ορίζετε ο καθορισμένος τόπος επιχειρηματικών δραστηριοτήτων μέσω του οποίου διεξάγονται οι δραστηριότητες της επιχείρησης του φυσικού προσώπου. Στοιχεία που συνιστούν την έννοια της μόνιμης εγκατάστασης είναι:

1. ο τόπος διοίκησης
2. το υποκατάστημα
3. το γραφείο
4. το εργοστάσιο
5. εργαστήριο
6. ο ορυχείο, μεταλλείο, πηγή πετρελαίου ή αερίου, λατομείο ή οποιονδήποτε άλλο τρόπο εξόρυξης φυσικών πόρων.

Για να ολοκληρωθεί το κεφάλαιο των εννοιών της φορολογικής κατοικίας είναι αναγκαίο να αναφερθούν οι νέες ρυθμίσεις που αφορούν την φορολογική κατοικία των φυσικών προσώπων και την έννοια της μόνιμης εγκατάστασης λόγω της πανδημίας COVID-19 που έπληξε την Ελλάδα από το 2019. Στο πλαίσιο της κρίσης που έχει προκληθεί λόγω της πανδημίας, η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) εξέδωσε στις Ιουλίου 2020 νέα εγκύκλιο υπ' αριθμό Ε2113/2020 που αφορά την αντιμετώπιση ζητημάτων διασυννοριακών εργαζομένων στο πλαίσιο της παγκόσμιας κρίσης που προκλήθηκε. Συγκεκριμένα αναφέρετε ότι λόγω της επιβολής περιορισμού ταξιδιών στο εξωτερικό, υποχρεωτικής παραμονής στην οικία, παροχή τηλεργασίας ή και αναστολή των συμβάσεων εργασίας, τίθενται περιορισμός την

φυσική παρουσία των ατόμων στον χώρο εργασίας τους, εγείροντας έτσι προβληματισμούς σχετικούς με το καθεστώς της φορολογικής κατοικίας φυσικών ή και νομικών προσώπων και στην μόνιμη εγκατάσταση των επιχειρήσεων. Στο πλαίσιο αυτό ο ΟΟΣΑ εξέδωσε πρόσφατα γενικές κατευθύνσεις για την ερμηνεία τυχόν προκληθέντων φορολογικών ζητημάτων.

### **Φορολογητέο εισόδημα**

Φορολογητέο εισόδημα είναι το εισόδημα που απομένει μετά την αφαίρεση των δαπανών που εκπίπτουν σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Φ.Ε. από το ακαθάριστο εισόδημα. Φορολογητέο εισόδημα είναι αυτό που πρέπει να φορολογηθεί. Το ακαθάριστο εισόδημα είναι αυτό που περιέχει τις δαπάνες και τα διάφορα έξοδα.

Ο Κ.Φ.Ε. διακρίνει τις ακόλουθες κατηγορίες ακαθάριστων εισοδημάτων, οι οποίες θα εξεταστούν και στα ακόλουθα κεφάλαια τις παρούσας εργασίας.

1. εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις,
2. εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα,
3. εισόδημα από κεφάλαιο και
4. εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου.

### **Φορολογικό έτος**

Το φορολογικό έτος αντί του οικονομικού έτους που χρησιμοποιούνταν στο φορολογικό δίκαιο. Το φορολογικό έτος ταυτίζεται με το ημερολογιακό έτος. Στην περίπτωση των νομικών προσώπων το φορολογικό έτος μπορεί να λήγει στις 30 Ιουνίου. Ωστόσο, δεν μπορεί να έχει διάρκεια μεγαλύτερη των δώδεκα μηνών, όπως συνέβαινε στο παρελθόν. Σε περίπτωση έναρξης ή παύσης εργασιακών δραστηριοτήτων κατά την διάρκεια του φορολογικού έτους στο ίδιο άρθρο ορίζετε ότι το πρώτο φορολογικό έτος λήγει στις 31 Δεκεμβρίου και το τελευταίο αρχίζει την 1η Ιανουαρίου. Παράλληλα ο νέος ΚΦΕ προβλέπει στην περίπτωση που νομικά πρόσωπα έχουν την φορολογική τους κατοικία στην Ελλάδα αλλά ανήκουν κατά ποσοστό μεγαλύτερο του 50% σε αλλοδαπό νομικό πρόσωπο, την δυνατότητα χρησιμοποίησης ως φορολογικού έτους, το φορολογικό έτος αλλοδαπής μητρικής εταιρίας. Με την ρύθμιση αυτή διευκολύνεται η οικονομική διαχείριση των νομικών αυτών προσώπων.

## **Φορολογία εισοδήματος Φυσικών προσώπων**

### **Κατηγορίες εισοδημάτων**

Όπως προαναφέρθηκε συνοπτικά παραπάνω οι κατηγορίες εισοδήματος είναι οι εξής:

1. εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις,
2. εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα,
3. εισόδημα από κεφάλαιο και
4. εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου.



#### *Εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις*

Το ακαθάριστο εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις περιλαμβάνει κάθε είδους εισόδημα. Για τους σκοπούς του ΚΦΕ εργασιακή σχέση υφίσταται όταν ένα φυσικό πρόσωπο συμπεριφέρεται με τον εξής τρόπο, εργασιακά:

- i. παρέχει υπηρεσίες στο πλαίσιο σύμβασης εργασίας, σύμφωνα με το εργατικό δίκαιο
- ii. παρέχει υπηρεσίες βάσει σύμβασης με την οποία το φυσικό πρόσωπο αποκτά σχέση εξαρτημένης εργασίας με ένα άλλο, το οποίο έχει το δικαίωμα να ορίζει και να ελέγχει τον τρόπο, χρόνο και τον τόπο που θα εκτελούνται οι εργασίες του εξαρτώμενου προσώπου
- iii. παρέχει υπηρεσίες που ρυθμίζονται από την νομοθεσία περί μισθολογίου και ειδικών μισθολογίων των υπαλλήλων και λειτουργιών του δημοσίου
- iv. παρέχει υπηρεσίες ως διευθυντής ή μέλος του διοικητικού συμβουλίου της εταιρίας
- v. παρέχει υπηρεσίες ως δικηγόρος έναντι πάγιας αντιμισθίας για την παροχή νομικών υπηρεσιών
- vi. παρέχει υπηρεσίες με βάση έγγραφων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών ή έργου με φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή με νομικές οντότητες.

#### *Ακαθάριστα εισοδήματα από μισθωτή εργασία και συντάξεις*

Ακαθάριστο ή μικτό εισόδημα μισθωτής εργασίας ονομάζονται οι προβλεπόμενες αποδοχές από διάταξη ή συλλογική σύμβαση εργασίας μεταξύ εργαζομένων και εργοδοτών πριν από οποιαδήποτε υποχρεωτική κράτηση για την ασφαλιστική κάλυψη του μισθωτού. Ακαθάριστα εισοδήματα από μισθωτή εργασία και συντάξεις θεωρούνται τα εξής:

- i. το ημερομίσθιο, ο μισθός, το επίδομα κανονικής άδειας, ασθένειας, τα επιδόματα Χριστουγέννων και Πάσχα, η αποζημίωση μη ληφθείσας αδειας, οι αμοιβές, οι προμήθειες κλπ..
- ii. τυχόν επιδόματα περιλαμβανομένων του επιδόματος κόστους διαβίωσης, του επιδόματος ενοικίου, της αποζημίωσης εξόδων φιλοξενίας και ταξιδιού.
- iii. Η αποζημίωση εξόδων του εργαζομένου ή κάποιου συγγενικού προσώπου
- iv. Οι αποζημιώσεις για την λύση ή καταγγελίας της εργασιακής σχέσης
- v. Οι συντάξεις που χορηγούνται από κύριο και επικουρικό φορέα υποχρεωτικής ασφάλισης
- vi. Το ασφάλισμα που καταβάλλεται εφάπαξ

#### *Τρόπος φορολόγησης- Φορολογική κλίμακα*

Το φορολογητέο εισόδημα από μισθωτή εργασία, συντάξεις και επιχειρηματική δραστηριότητα υποβάλλεται σε φόρο σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα.

## ΠΙΚΑΝΑΣ 1

Εισόδημα	Φορολογικός συντελεστής
<b>0-10.000</b>	9%
<b>10.001-20.000</b>	22%
<b>20.001-30.000</b>	28%
<b>30.001-40.000</b>	36%
<b>40.001- και πάνω</b>	44%

Η φορολόγηση αρχίζει από το πρώτο ευρώ. Το πραγματικό εισόδημα των φορολογούμενων δεν υπερβαίνει τα 6000 και το τεκμαρτό δεν μπορεί να υπερβεί το ποσό των 9500 και εφόσον δεν ασκείται επιχειρηματική δραστηριότητα. Εάν το πραγματικό εισόδημα ξεπεράσει τα 6000 ευρώ το υπερβάλλον ποσό φορολογείται σύμφωνα με το άρθρο 29.

Κρίσιμο είναι να αναφερθεί ότι στην περίπτωση που αποκτάται εισόδημα από ατομική επιχειρηματική δραστηριότητα, η οποία υπάγεται στην ασφάλιση του ΟΓΑ, μαζί με εισόδημα από αγροτική δραστηριότητα, υπολογίζεται η μείωση του φόρου που προβλέπεται στο άρθρο 16 αλλά μόνον στο εισόδημα που αποκτάται από την αγροτική δραστηριότητα. Εφόσον, μαζί με τα εισοδήματα του προηγούμενου εδαφίου αποκτάται και εισόδημα από μισθωτή εργασία ή συντάξεις, η μείωση του φόρου θα είναι αυτή που αναλογεί στο μέρος του εισοδήματος που προέρχεται από μισθωτή εργασία και συντάξεις, καθώς και αγροτική δραστηριότητα.

### *Κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα*

Ως κέρδος από επιχειρηματική δραστηριότητα θεωρείται το σύνολο των εσόδων από τις επιχειρηματικές συναλλαγές μετά την αφαίρεση των επιχειρηματικών δαπανών, των αποσβέσεων και των προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις. Στα έσοδα από τις επιχειρηματικές συναλλαγές περιλαμβάνονται και τα έσοδα από την πώληση των στοιχείων του ενεργητικού της επιχείρησης καθώς και το προϊόν της εκκαθάρισης της, όπως αυτά προκύπτουν κατά την διάρκεια του φορολογικού έτους.

Το κέρδος από επιχειρηματική δραστηριότητα προσδιορίζεται για κάθε φορολογικό έτος με βάση την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης όπως συντάσσεται στα ελληνικά λογιστικά πρότυπα. Στις επιχειρήσεις που εφαρμόζουν τις οικονομικές τους καταστάσεις σύμφωνα με τα διεθνή λογιστικά πρότυπα το κέρδος προσδιορίζεται με τον πίνακα φορολογικών αποτελεσμάτων χρήσης.

Για τους σκοπούς φορολογίας του εισοδήματος από επιχειρηματική δραστηριότητα, ως επιχειρηματική συναλλαγή θεωρείται κάθε μεμονωμένη ή συμπτωματική πράξη με την οποία πραγματοποιείται συναλλαγή ή και η συστηματική διενέργεια πράξεων στην οικονομική αγορά με σκοπό την επίτευξη κέρδους. Επισημαίνεται οι κάθε ομοειδές συναλλαγές που λαμβάνουν χώρα εντός ενός εξαμήνου θεωρούνται ως συστηματική διενέργεια πράξεων.

### *Εισόδημα από κεφάλαιο*

Το εισόδημα από κεφάλαιο περιλαμβάνει το εισόδημα που αποκτά ένα φυσικό πρόσωπο και προκύπτει στο φορολογικό έτος σε μετρητά ή σε είδος με την μορφή μερισμάτων, τόκων, δικαιωμάτων και το εισόδημα από ακίνητη περιουσία.

Συγκεκριμένα, το εισόδημα από κεφάλαιο περιλαμβάνει το εισόδημα που αποκτά ένα φυσικό πρόσωπο, σε μετρητά ή σε είδος, πρώτον με τη μορφή τόκων, στην συνέχεια με την μορφή μερισμάτων, και το εισόδημα από ακίνητη περιουσία μέσα σε ένα φορολογικό έτος.

Με την μορφή μερισμάτων εννοούμε την απόκτηση εισοδήματος που προκύπτει από την διανομή μετοχών, ιδρυτικών τίτλων, συμμετοχών σε κέρδη προσωπικών επιχειρήσεων καθώς και κάθε άλλη διανομή από κάθε είδους νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα.

Με τον όρο τόκοι εννοούμε το εισόδημα που προκύπτει από καταθέσεις σε τράπεζες, από κρατικά χρεόγραφα, ομολογίες ή χρεόγραφα καθώς και από κάθε είδος δανειακής σχέσεις. Αναλυτικότερα με ο όρος τόκοι σημαίνει το εισόδημα που προκύπτει από απαιτήσεις κάθε είδους, είτε εξασφαλίζονται με υποθήκη είτε όχι, και είτε παρέχουν δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη του οφειλέτη είτε όχι, και ιδιαίτερα εισόδημα από καταθέσεις, κρατικά χρεόγραφα, τίτλους και ομολογίες, με ή χωρίς ασφάλεια, και κάθε είδους δανειακή σχέση, συμπεριλαμβανομένων των πρόσθετων ωφελημάτων, των συμφωνιών επαναγοράς και ανταμοιβών τα οποία απορρέουν από τίτλους.

Στην συνέχεια στον όρο δικαιώματα περιλαμβάνεται το εισόδημα που αποκτάται ως αντάλλαγμα για την χρήση ή το δικαίωμα της χρήσης, των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας λογοτεχνικού, καλλιτεχνικού ή επιστημονικού έργου μεταξύ άλλων κινηματογραφικών και τηλεοπτικών ταινιών ραδιοφωνικών εκπομπών και αναπαραγωγής βιντεοκασετών, λογισμικού εμπορικής εκμετάλλευσης, δικαιωμάτων ευρεσιτεχνίας και εμπορικών σημάτων κλπ

Η τελευταία πηγή εισοδήματος από κεφάλαιο είναι το εισόδημα από ακίνητη περιουσία. Ο όρος «εισόδημα από ακίνητη περιουσία» σημαίνει το εισόδημα, σε χρήμα ή σε είδος, που προκύπτει από την εκμίσθωση ή την ιδιοχρησιμοποίηση ή τη δωρεάν παραχώρηση χρήσης γης και ακινήτων. Ειδικότερα το εισόδημα αυτό προκύπτει από:

1. Εκμίσθωση ή υπεκμίσθωση ή παραχώρηση χρήσης γης ή ακινήτων συμπεριλαμβανομένων των κτιρίων, κατασκευών και κάθε είδους εγκαταστάσεων και εξοπλισμού τους.
2. Εκμίσθωση ή υπεκμίσθωση ή παραχώρηση χρήσης μεταλλείων, λατομείων, δασικών και αγροτικών εκτάσεων στις οποίες περιλαμβάνονται λιβάδια, καλλιεργήσιμες γαίες, βοσκήσιμες γαίες, καθώς και κάθε είδους κατασκευές ή εγκαταστάσεις που είναι στην επιφάνεια του εδάφους ή κάτω από αυτή, όπως τα ιχθυοτροφεία, οι λίμνες, οι δεξαμενές, οι πηγές και τα φρέατα.

3. Εκμίσθωση ή υπεκμίσθωση ή παραχώρηση χρήσης από την παραχώρηση χώρου για την τοποθέτηση κάθε είδους διαφημιστικών επιγραφών.
4. Εκμίσθωση ή υπεκμίσθωση ή παραχώρηση χρήσης κοινόχρηστων χώρων σε ακίνητα. Το εισόδημα από κεφάλαιο φορολογείται αυτοτελώς αλλά με διαφορετικούς φορολογικούς συντελεστές σε κάθε περίπτωση.

Το εισόδημα από ιδιοχρησιμοποίηση ή δωρεάν παραχώρηση συνιστάται στο 3% της αντικειμενικής αξίας του ακινήτου. Κατ' εξαίρεση το τεκμαρτό εισόδημα του προηγούμενου εδαφίου που αφορά δωρεάν παραχώρηση κατοικίας μέχρι 200τμ. Προκειμένου να χρησιμοποιηθεί ως κύρια κατοικία απαλλάσσεται από φόρο.

Οι ακόλουθες δαπάνες εκπίπτουν από το εισόδημα από την ακίνητη περιουσία με τις εξής προϋποθέσεις:

1. Αν ο εκμισθωτής ή ο παραχωρών είναι φυσικό πρόσωπο εκπίπτει με ποσοστό 5% για δαπάνες επισκευής, συντήρησης, ανακαίνισης ή άλλες πάγιες και λειτουργικές δαπάνες για το ακίνητο.
2. Αν ο εκμισθωτής ή ο παραχωρών είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου και κάθε είδους ιδρύματα οι κάθε είδους δαπάνες εκπίπτουν κατά 75%.

Σε εξαίρεση έρχεται το άγιο όρος με ποσοστό έκπτωσης για τις δαπάνες του προηγούμενου εδαφίου 100%.

3. Αν ο εκμισθωτής είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα όπως και στην προηγούμενη προϋπόθεση η δαπάνη εκπίπτει κατά 75%
4. Το μίσθωμα που καταβάλλεται στις περιπτώσεις υπεκμίσθωσης.
5. Οι δαπάνες αντιπλημμυρικών έργων και έργων αποξήρανσης ελών σε ποσοστό 10%.
6. Το ποσό της αποζημίωσης που καταβάλλει ο εκμισθωτής στο μισθωτή για την λύση της εκάστοτε μισθωτικής σχέσης του ακινήτου

Το άρθρο 40 του Ν. 4172/2013 αναφέρει τους φορολογικούς συντελεστές για κάθε κατηγορία. Ειδικότερα, η παράγραφος 1 του ίδιου άρθρου αναφέρει ότι τα μερίσματα φορολογούνται με συντελεστή πέντε τοις εκατό (5%), η παράγραφος 2 ότι οι τόκοι φορολογούνται με συντελεστή δεκαπέντε τοις εκατό (15%), η παράγραφος 3 ότι τα δικαιώματα φορολογούνται με συντελεστή είκοσι τοις εκατό (20%).

#### *Εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου*

Τα εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου αναλύεται από τα άρθρα 41-43 του νόμου 4172/2013. Πρόκειται για μία αυτοτελής κατηγορία εισοδήματος που έχει προστεθεί στον κώδικα φορολογίας εισοδήματος της υπεραξίας από μεταβίβαση κεφαλαίου. Μορφές φορολόγησης του εισοδήματος αυτού υπήρχαν και στον προηγούμενο ΚΦΕ. Στον νέο κώδικα ωστόσο το εισόδημα δημιουργείται για τα φυσικά πρόσωπα από την υπεραξία που προκύπτει από πράξεις μεταβίβασης ακίνητης περιουσίας ή/και άλλων τίτλων, όπως μετοχές, κρατικά ομόλογα, έντοκα

γραμμάτια και χρηματοοικονομικά παράγωγα με επαχθή αιτία, εφόσον οι συναλλαγές αυτές δεν συνιστούν επιχειρηματική δραστηριότητα.

Ως υπεραξία νοείται η διαφορά μεταξύ της τιμής κτήσης που κατέβαλε ο υπόχρεος και της τιμής πώλησης ή της αξίας του ανταλλάγματος που καταβάλλεται σε αυτόν. Η υπεραξία των ακινήτων υπολογίζεται μετά από αποπληθωρισμό της τιμής πώλησης και απομείωσης της με βάση συντελεστή που αποτελεί φθίνουσα συνάρτηση των ετών διακράτησης του ακινήτου.

Η υπεραξία μέχρι του ποσού των €25.000 απαλλάσσεται από τον φόρο, εφόσον ο φορολογούμενος έχει διακρατήσει το ακίνητο για 5 χρόνια και δεν έχει πραγματοποιήσει το συγκεκριμένο διάστημα άλλη μεταβίβαση ακίνητης περιουσίας. Σε περίπτωση κατά την οποία ο προσδιορισμός της υπεραξίας καταλήγει σε αρνητικό ποσό, η εν λόγω ζημία μεταφέρεται για τα επόμενα πέντε (5) έτη και συμψηφίζεται μόνο με μελλοντικά κέρδη υπεραξίας.

Το εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου φορολογείται με συντελεστή 15%. Ειδικά το εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου της παραγράφου 2 του 42<sup>α</sup> φορολογείται με συντελεστή 5% (άρθρο 43 του Ν.4172/13)

## **Φόρος εισοδήματος Νομικών προσώπων**

### ***Έννοια νομικού προσώπου και οντότητας***

Στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (ΚΦΕ), περιλαμβάνονται πέρα από τα φυσικά πρόσωπα και τα νομικά πρόσωπα και νομικές οντότητες ανεξάρτητα από το εάν είναι κερδοσκοπικού ή μη χαρακτήρα.

Νομικό πρόσωπο χαρακτηρίζεται μια ομάδα φυσικών προσώπων ή ομάδα περιουσίας που έχει αυτοτελώς ικανότητα δικαίου είναι δηλαδή υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων σαν μία νομική οντότητα. Ένα νομικό πρόσωπο μπορεί να έχει δικαιώματα και υποχρεώσεις χωρίς αυτά να συνδέονται απαραίτητα άμεσα με τα μέλη που συντελούν αυτή την οντότητα. Έτσι ένα νομικό πρόσωπο είναι σε θέση να αποκτά δικαιώματα και υποχρεώσεις χωρίς να δεσμεύεται από τις ενέργειες των μελών του να δηλαδή για δικές του αυτόνομες και ανεξάρτητες υποθέσεις. Στα νομικά πρόσωπα είναι αναγκαία η ξεκαθάριση των θέσεων που μπορεί να αναλάβει το κάθε μέλος του, καθώς πρέπει να οριστούν οι εσωτερικές σχέσεις της οντότητας αλλά και η κατάλληλη και αρτιότερη εκπροσώπηση της. Η κατάτμηση των θέσεων αυτών ορίζεται από το καταστατικό της νομικής οντότητας .

Τα βασικά στοιχεία της έννοιας του νομικού προσώπου είναι:

- Η ένωση προσώπων ή το σύνολο περιουσίας
- Η επιδίωξη ή εξυπηρέτηση και επίτευξη ενός συγκεκριμένου στόχου και
- Η απόκτηση νομικής προσωπικότητας σύμφωνα με τους όρους του νόμου.

### **Διάκριση νομικών προσώπων**

Από τον παραπάνω ορισμό προκύπτει μια πρώτη διάκριση των νομικών προσώπων. Τα νομικά πρόσωπα διακρίνονται αρχικά σε *Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου* και σε *Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου*.

Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου είναι αυτά που ιδρύονται και λειτουργούν σύμφωνα με τους κανόνες του ιδιωτικού δικαίου. Αναλυτικότερα έχουν ιδιωτικούς σκοπούς και λειτουργούν κάτω από κανόνες του Αστικού Δικαίου.

Ιδιωτικού Δικαίου νομικά πρόσωπα είναι τα Σωματεία, τα ιδρύματα, οι Επιτροπές εράνων και γενικά μη κερδοσκοπικά νομικά πρόσωπα. Οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί είναι μια λογιστική οντότητα, η οποία λειτουργεί προς όφελος της κοινωνίας και όχι προς όφελος ενός ιδιοκτήτη ή μιας ομάδας συνεταίρων ή μετόχων. Έτσι η έννοια του καθαρού εισοδήματος δεν μπορεί να βγάζει κάποιο νόημα για να χρησιμοποιηθεί σε έναν μη κερδοσκοπικό οργανισμό. Επίσης, νομικά πρόσωπα τα οποία επιδιώκουν κερδοσκοπικούς σκοπούς και ρυθμίζονται από το εμπορικό δίκαιο είναι οι Α.Ε., οι Ε.Π.Ε, οι Ο.Ε., Ε.Ε., Ι.Κ.Ε, οι Συνεταιρισμοί, η Συμπλοιοκτησία, η Συμμετοχική ή Αφανής Εταιρεία.

Κυριότερες κατηγορίες Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου κατά το ελληνικό Αστικό Δίκαιο και Εμπορικό Δίκαιο είναι:

1. Σωματεία (Σύλλογοι)
2. Ιδρύματα
3. Εταιρείες
4. Συνεταιρισμοί

Επίσης μπορεί να χαρακτηριστούν ως νομικά πρόσωπα κερδοσκοπικού ή μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Ο χαρακτηρισμός μπορεί να περιλαμβάνεται στο καταστατικό όμως ελέγχεται από την αρμόδια ΔΟΥ. Τα νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα διαφέρουν μόνο στο γεγονός ότι δεν διανέμουν κέρδη και δεν έχουν σαν κύριο σκοπό λειτουργίας την επίτευξη κάποιο κέρδους από την παροχή υπηρεσιών ή αγαθών κατά την διάρκεια της λειτουργίας της οντότητας, αλλά διαθέτουν τα οικονομικά πλεονάσματα για την εξυπηρέτηση του σκοπού τους.

Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου είναι αυτά που ασκούν δημόσιο σκοπό και ιδρύονται κατά κύριο λόγο από το Κράτος για να εξυπηρετήσουν δημόσιο σκοπό. Δημοσίου Δικαίου νομικά πρόσωπα είναι το κράτος, οι Δήμοι, οι Κοινότητες, τα Πανεπιστήμια, τα Ιδρύματα Κοινωνικών Ασφαλίσεων, οι Ναοί, οι Μονές, διάφορα επιστημονικά σωματεία. Τα νομικά πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου όπως ήδη αναφέρθηκε, έχουν σκοπό να επιτελέσουν ορισμένη κρατική λειτουργία, ιδρύονται με πράξη της Πολιτείας και λειτουργούν κάτω από κανόνες Δημοσίου Δικαίου.

### **Υποκείμενα και Αντικείμενα του Φόρου Εισοδήματος Νομικών Προσώπων**

Σύμφωνα με άρθρο 45 του Ν. 4172/2013 , υποκείμενα του φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων είναι;

1. Οι κεφαλαιουχικές εταιρείες που συστήθηκαν στην ημεδαπή ή την αλλοδαπή
2. Οι προσωπικές εταιρείες που συστήθηκαν στην ημεδαπή ή την αλλοδαπή
3. Τα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου που συστήθηκαν στην ημεδαπή ή την αλλοδαπή και στα οποία περιλαμβάνονται και τα κάθε είδους σωματεία και ιδρύματα
4. Οι συνεταιρισμοί και ενώσεις αυτών
5. Οι κοινωνίες αστικού δικαίου, αστικές κερδοσκοπικές ή μη κερδοσκοπικές εταιρείες, συμμετοχικές ή αφανείς εφόσον ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα
6. Οι κοινοπραξίες
7. Οι νομικές οντότητες που ορίζονται στο άρθρο 2 του Κ.Φ.Ε. και δεν περιλαμβάνονται σε μια από τις προηγούμενες περιπτώσεις.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι στον φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων εντάσσονται και οι οντότητα και πρόσωπα που δεν είναι νομικά πρόσωπα σύμφωνα με τις τελευταίες διατάξεις του ΚΦΕ, όπως είναι για παράδειγμα αλλοδαπές επιχειρήσεις που κατά το δίκαιο της χώρας τους δεν αποτελούν νομικά πρόσωπα. Σε αντίθεση με τον προϋπάρχοντα νόμο, στον φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων υπόκεινται και οι προσωπικές ημεδαπές εταιρίες με νομική προσωπικότητα. Τέλος στον νέο νόμο δεν προβλέπετε κάποιος ειδικός τρόπος φορολόγησης των τραπεζικών και ασφαλιστικών ανώνυμων εταιριών.

Σύμφωνα με τον Ν. 4172/2013 ορίζετε ότι φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων είναι ο φόρος που επιβάλλεται ετησίως στα κέρδη που πραγματοποιούν τα νομικά πρόσωπα και οι νομικές οντότητες. Σύμφωνα με την αρχή που θέτει το άρθρο 3 του ΚΦΕ τα νομικά πρόσωπα και οντότητες που έχουν την έδρα τους στην Ελλάδα, υπόκεινται σε φόρο για το φορολογητέο εισόδημα που προκύπτει στην ημεδαπή και την αλλοδαπή, δηλαδή το παγκόσμιο εισόδημα που αποκτάται το συγκεκριμένο έτος. Από την άλλη μεριά οι εταιρίες που έχουν την έδρα τους στην αλλοδαπή υπόκεινται σε φόρο μόνο για το φορολογητέο εισόδημα που προκύπτει στην Ελλάδα και αποκτάται κατά το συγκεκριμένο φορολογικό έτος.

Αναγκαίο είναι να μπορέσουμε να διευκρινίσουμε ότι τα νομικά πρόσωπα διαφοροποιούνται ανάλογα με το εάν τηρούν απλογραφικά βιβλία ή διπλογραφικά βιβλία.

Νομικά πρόσωπα που τηρούν **απλογραφικά βιβλία** ανήκουν σε μία από τις ακόλουθες κατηγορίες και ο φορολογικός συντελεστής γι αυτά το έτος 2020 ήταν 24%. Αυτές είναι οι ακόλουθες:

- Προσωπικές εταιρείες (Ο.Ε., Ε.Ε.)
- Συνεταιρισμοί και ενώσεις αυτών
- Κοινωνίες αστικού δικαίου, αστικές κερδοσκοπικές ή μη κερδοσκοπικές εταιρείες, συμμετοχικές ή αφανείς
- Κοινοπραξίες προσωπικών εταιρειών
- Λοιπές κοινοπραξίες

- Λοιπές νομικές οντότητες που δεν συμπεριλαμβάνονται ανωτέρω
- Μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα νομικά πρόσωπα, σωματεία και ιδρύματα.

Αντίθετα, νομικά πρόσωπα που τηρούν διπλογραφικά βιβλία ανήκουν σε μία από τις ακόλουθες κατηγορίες και ο φορολογικός συντελεστής και γι' αυτά το έτος 2020 ήταν 24%. Αυτές είναι οι ακόλουθες:

- Α.Ε., Ε.Π.Ε., Ι.Κ.Ε.
- Προσωπικές εταιρείες (Ο.Ε., Ε.Ε.)
- Κοινωνίες αστικού δικαίου, αστικές κερδοσκοπικές ή μη κερδοσκοπικές εταιρείες, συμμετοχικές ή αφανείς
- Κοινοπραξίες προσωπικών εταιρειών
- Λοιπές κοινοπραξίες (στις οποίες δεν συμμετέχουν μόνο προσωπικές εταιρείες)
- Λοιπές νομικές οντότητες που δεν συμπεριλαμβάνονται ανωτέρω

### **Φόρος προστιθέμενης αξίας**

*Καθιέρωση του Φ.Π.Α. στην Ελλάδα*

Στην Ελλάδα καθιερώθηκε την 1η Ιανουαρίου 1987 ύστερα από απόφαση του τότε υπουργού Οικονομικών Δημήτρη Τσοβόλα (νόμος 1642 της 21ης Αυγούστου 1986) με τρίχρονη καθυστέρηση (επρόκειτο να τεθεί σε εφαρμογή την 1η Ιανουαρίου 1984, όμως η Ελλάδα ζήτησε αναβολή για τεχνικού χαρακτήρα δυσκολίες) και ο συντελεστής του ήταν 6% για είδη λαϊκής κατανάλωσης, 18% για υπηρεσίες και 36% για είδη πολυτελείας. Για ένα μικρό χρονικό διάστημα η εφαρμογή του προκάλεσε αρρυθμία στην αγορά. Οι πρώτοι που πλήρωσαν τον φόρο, ήταν οι πελάτες των κέντρων διασκέδασης όπου γιόρτασαν το πρωτοχρονιάτικο ρεβεγιόν, με τον συντελεστή του 36%.

Σήμερα ο Φ.Π.Α. ορίζεται από τον Νόμο 2859/2000 (δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ Α' 248/07-11-2000) και σύμφωνα με την πιο πρόσφατη αναθεώρησή του, ως είδος έμμεσου φόρου που επιβάλλεται στις συναλλαγές σε ολόκληρη την ελληνική επικράτεια εκτός από την περιοχή του Αγίου Όρους και των υπαγομένων σε αυτό. Πρόκειται για φόρο κύκλου εργασιών και μετακυλύετε από τον κατά νόμο υπόχρεο στον αντισυμβαλλόμενο. Καταβάλλεται τμηματικά σε κάθε στάδιο συναλλαγής στην προστιθέμενη αξία και μετακυλύετε ολόκληρος στην τελική κατανάλωση. Με αυτόν τον τρόπο κάθε βαθμίδα παραγωγής ή συναλλαγής φορολογείται κατ' αποτέλεσμα μόνο ως προς το επιπλέον τίμημα που εισπράττει ο προμηθευτής, δηλαδή ως προς την αξία που προστίθεται στο αγαθό κατά την κάθε βαθμίδα επεξεργασίας του. Υπολογίζεται ουσιαστικά μόνο στην αξία η οποία προστίθεται από κάθε επιχείρηση, δηλαδή στη διαφορά μεταξύ αξίας παράδοσης των αγαθών και αξίας κτήσης τους. Γι' αυτό ονομάζεται και φόρος προστιθέμενης αξίας. Με τον Φ.Π.Α. το κράτος εισπράττει φόρο από κάθε συναλλαγή, ενώ από το 2006 και έπειτα επιβαρύνει και τις οικοδομικές εργασίες και υλικά. (wikipedia).



### **Βασικά Χαρακτηριστικά του ΦΠΑ**

Ο ΦΠΑ είναι γενικός φόρος κατανάλωσης που επιβάλλεται επί της τιμής των αγαθών και υπηρεσιών σε όλα τα στάδια των συναλλαγών, από την παραγωγή ως τη διάθεση του αγαθού ή της υπηρεσίας στο καταναλωτικό κοινό και μπορεί να παρατηρηθεί ότι επιβαρύνει κατά τον νόμο εξ' ολοκλήρου τον υπόχρεο σε βάρος του αντισυμβαλλομένου. Κύριο χαρακτηριστικό του ΦΠΑ είναι ότι δεν είναι σωρευτικός φόρος, δηλαδή δεν ενσωματώνει στην βάση επιβολής του το ΦΠΑ που έχει ήδη καταβληθεί. Ένα ακόμα βασικό χαρακτηριστικό του είναι η οικονομική ουδετερότητά του. Αυτό σημαίνει ότι παρόμοια αγαθά υπόκεινται στην ίδια φορολογική επιβάρυνση, οποιαδήποτε και αν είναι η έκταση του δικτύου παραγωγής και διανομής τους και ότι το ποσό της φορολογικής επιβάρυνσης σε κάθε παραγωγική φάση είναι επακριβώς γνωστό. (Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση).

### **Υποκείμενα του φόρου**

Το άρθρο 3 του Ν.2859/2000 καθορίζει ποιό υπόκειται στον Φ.Π.Α. Αναλυτικότερα, υποκείμενα του φόρου είναι :

1. Ο φορολογούμενος που έχει τη φορολογική κατοικία του στην Ελλάδα υπόκειται σε φόρο για το φορολογητέο εισόδημά του που προκύπτει στην ημεδαπή και την αλλοδαπή, ήτοι το παγκόσμιο εισόδημά του και αποκτάται μέσα σε ορισμένο φορολογικό έτος.
2. Ο φορολογούμενος που δεν έχει τη φορολογική κατοικία του στην Ελλάδα υπόκειται σε φόρο για το φορολογητέο εισόδημά του που προκύπτει στην Ελλάδα και αποκτάται μέσα σε ορισμένο φορολογικό έτος.
3. Κάθε φυσικό ή νομικό-πρόσωπο, ημεδαπό ή αλλοδαπό ή ένωση προσώπων, εφόσον ασκεί κατά τρόπο ανεξάρτητο οικονομική δραστηριότητα, ανεξάρτητα από τον τόπο εγκατάστασης, τον επιδιωκόμενο σκοπό ή το αποτέλεσμα της δραστηριότητας αυτής
4. Κάθε πρόσωπο, το οποίο πραγματοποιεί περιστασιακά παράδοση ενός καινούργιου μεταφορικού μέσου, το οποίο αποστέλλεται ή μεταφέρεται προς άλλο Κράτος Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης
5. Το Ελληνικό Δημόσιο, οι Δήμοι, οι Κοινότητες, και τα λοιπά Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου κατά το μέτρο που η μη υπαγωγή στο φόρο των δραστηριοτήτων τους οδηγεί σε στρέβλωση των όρων του ανταγωνισμού, ή εφόσον ασκούν τις παρακάτω δραστηριότητες:
  1. Τηλεπικοινωνίες
  2. διανομή αερίου, ηλεκτρισμού, θερμικής ενέργειας
  3. μεταφορά αγαθών
  4. παροχή λιμενικών και αερολιμενικών υπηρεσιών
  5. μεταφορά προσώπων
  6. παράδοση καινούργιων αγαθών που κατασκευάστηκαν για πώληση

7. εργασίες γεωργικών μεσολαβητικών οργανισμών για αγροτικά προϊόντα, οι οποίες πραγματοποιούνται σύμφωνα με τους κανονισμούς που καθορίζουν την κοινή οργάνωση της αγοράς των προϊόντων αυτών
8. εκμετάλλευση πανηγυριών (τοπικών εορτών) και εκθέσεων εμπορικού χαρακτήρα
9. εναποθήκευση
10. δραστηριότητες εμπορικών διαφημιστικών γραφείων
11. δραστηριότητες πρακτορείων ταξιδιών
12. εργασίες λεσχών και κυλικείων επιχειρήσεων, πρατηρίων και παρόμοιων καταστημάτων
13. δραστηριότητες οργανισμών ραδιοφώνου και τηλεόρασης εμπορικού χαρακτήρα

### Αντικείμενο του φόρου

Αντικείμενο του φόρου σύμφωνα με το άρθρο 2 του Κώδικα Φόρου Προστιθέμενης Αξίας είναι:

1. Η παράδοση αγαθών και η παροχή υπηρεσιών, εφόσον πραγματοποιείται από επαχθή αιτία στο εσωτερικό της χώρας από υποκείμενο στο φόρο που ενεργεί με αυτή την ιδιότητα.
2. Η εισαγωγή αγαθών στο εσωτερικό της χώρας.
3. Η ενδοκοινοτική απόκτηση αγαθών που πραγματοποιείται από επαχθή αιτία στο εσωτερικό της χώρας από υποκείμενο στο φόρο, ο οποίος ενεργεί με αυτή την ιδιότητα, ή από μη υποκείμενο στο φόρο νομικό πρόσωπο, όταν ο πωλητής είναι υποκείμενος στο φόρο, εγκατεστημένος σε άλλο κράτος μέλος και ενεργεί με αυτή την ιδιότητα και δεν απαλλάσσεται από το φόρο λόγω ύψους πραγματοποιηθέντος ετήσιου κύκλου εργασιών, σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας του, ούτε υπάγεται στις διατάξεις των παραγράφων 2,3 και 5 του άρθρου 13 του Κώδικα Φόρου Προστιθέμενης Αξίας. Οι διατάξεις αυτές αναφέρουν πως σε περίπτωση παράδοσης αγαθών μετά από εγκατάσταση ή συναρμολόγηση, με ή χωρίς δοκιμή λειτουργίας, ως τόπος παράδοσης θεωρείται ο τόπος όπου γίνεται η εγκατάσταση ή η συναρμολόγηση. Επιπλέον, η παράδοση αγαθών θεωρείται πως πραγματοποιείται στο εσωτερικό της χώρας, εφόσον πρόκειται για αγαθά, τα οποία αποστέλλονται ή μεταφέρονται από τον προμηθευτή ή από άλλον που ενεργεί για λογαριασμό του από άλλο κράτος-μέλος στο εσωτερικό της χώρας και πληρούνται σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:
  - η παράδοση των αγαθών γίνεται προς υποκείμενο στο φόρο ή προς νομικό πρόσωπο μη υποκείμενο στο φόρο, που καλύπτονται από την παρέκκλιση της παραγράφου 2 του άρθρου 11 ή προς οποιοδήποτε άλλο μη υποκείμενο στο φόρο πρόσωπο και
  - δεν πρόκειται για καινούργια μεταφορικά μέσα, ούτε για αγαθά που παραδίδονται μετά από εγκατάσταση ή συναρμολόγηση, με ή χωρίς δοκιμή λειτουργίας, από τον προμηθευτή ή για λογαριασμό του. (wikipedia).

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 Οι αδυναμίες του ελληνικού φορολογικού συστήματος

### Η αναποτελεσματικότητα του ελληνικού φορολογικού συστήματος

Το φορολογικό πλαίσιο και το ύψος των φορολογικών συντελεστών στην χώρα μας, αναδείχτηκαν, ως τα βασικά ζητήματα που επιδρούν αρνητικά στην οικονομική εξέλιξη της χώρας μας, όπως παρουσιάζονται στην έκθεση για την ανταγωνιστικότητα του World Economic Forum. Τα αδύνατα σημεία του φορολογικού πλαισίου που χρήζουν βελτίωσης είναι:

#### *Η πολυπλοκότητα φορολογικής νομοθεσίας*

Η πολυπλοκότητα και η αδιαφάνεια χαρακτηρίζουν την φορολογική νομοθεσία και ευθύνονται για το αυξημένο κόστος συμμόρφωσης στο οποίο υποβάλλονται τα φυσικά και τα νομικά πρόσωπα προκειμένου να είναι συνεπείς στις υποχρεώσεις τους αλλά και για το αυξημένο κόστος της φορολογικής διοίκησης για τον έλεγχο, τον φοροεισπρακτικό μηχανισμό και την επίλυση διαφορών.

Πέρα από την πολυπλοκότητα του ελληνικού φορολογικού συστήματος, αξίζει να αναφερθεί και την εγκυρότητά αυτού. Στη χώρα μας, παρά το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει προσπάθειες για να γίνει πιο αποτελεσματικό το φορολογικό σύστημα, δεν έχει σημειωθεί κάποια αισθητή επιτυχία. Ποικίλες είναι επίσης οι ιδιαιτερότητες που εμφανίζονται στην ελληνική περιφέρεια όπου και συμβάλλουν ενεργά στην αναποτελεσματικότητα του.

#### *Αναποτελεσματικότητα φορολογικής διοίκησης*

Η ορθολογική λειτουργία της φορολογικής διοίκησης και η ενίσχυση της αποδοτικότητάς της είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχημένη εφαρμογή οποιασδήποτε μεταρρύθμισης. Παρόλα τα βήματα προς την έδειξε κάποιας αλλαγής που έγιναν μιας και η αναδιάρθρωση της φορολογικής διοίκησης ήταν προϋπόθεση των μνημονίων, ακόμη υπολείπεται πολύ από το να θεωρείται αποτελεσματική, όπως αποδεικνύεται και από μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την «επίδοση της φορολογικής διοίκησης»(2011), με την Ελλάδα να βρίσκεται ανάμεσα στις πέντε χειρότερες επιδόσεις μεταξύ των χωρών-μελών.

#### *Εκτεταμένη παραοικονομία και φοροδιαφυγή*

Το μέγεθος της παραοικονομίας και της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα είναι από τα υψηλότερα στην Ευρώπη. Συνιστούν πάγια και διαχρονικά ζητήματα που καλείται να λύσει η χώρα με τους μηδαμινούς πόρους που διαθέτει. Οι παράγοντες που εντείνουν το ζήτημα της φοροδιαφυγής είναι η πολυνομία και η πολυπλοκότητα του φορολογικού πλαισίου, η διαφθορά σε συνδυασμό με την αναποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης, το φορολογικό φρόνημα των πολιτών και η εμπιστοσύνη των τελευταίων στην κυβέρνηση και στους κρατικούς θεσμούς, μα και η αγανάκτηση των πολιτών που διακρίνεται με μεγάλη σαφήνεια από την συνεχή προσπάθεια να ανταπεξέλθουν σε υποχρεώσεις που συνεχώς μεταβάλλονται προς τα πάνω από ότι ελληνικό κράτος. Η εμπιστοσύνη των πολιτών απέναντι στο κράτος χτίζεται μέσα

από την φορολογική δικαιοσύνη, την προσφορά αξιόλογων δημόσιων αγαθών και υπηρεσιών που έχουν το στοιχείο της ανταπόδοσης και προσφέρουν ποιότητα ζωής στον πολίτη κάτι που δεν διαφαίνεται.

Η φορολογία στην Ελλάδα έχει αυξηθεί ραγδαία τα τελευταία χρόνια και σε συνδυασμό με την οικονομική κρίση που επικρατεί όλα αυτά τα χρόνια, πρωτοστατεί στην οικονομική εξάντληση των πολιτών. Αυξήθηκαν οι φορολογικοί συντελεστές, εκμηδενίστηκε το αφορολόγητο όριο (είτε μειώθηκε, με την εισαγωγή των εκπτώσεων φόρου), καταργήθηκαν οι φοροαπαλλαγές και προστέθηκαν νέοι φόροι (όπως είναι ο ΕΝΦΙΑ, η εισφορά αλληλεγγύης, οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης κλπ.

Μέσα στα τελευταία οκτώ χρόνια της κρίσης έχουν σημειωθεί οι έκτακτοι φόροι να αυξάνονται κατά 94%. Τα έσοδα από φόρους στην περιουσία των πολιτών επταπλασιάστηκαν, από 500 εκατ. το 2008 σε 3,6 δισ. το 2016. Οι φόροι στην παραγωγή έφτασαν στο 16,1% του ΑΕΠ το 2015, από 12,7% του ΑΕΠ το 2008 . Οι φόροι στο εισόδημα και οι ασφαλιστικές εισφορές αυξήθηκαν επίσης ως ποσοστό του ΑΕΠ. Αυτή τη στιγμή η Ελλάδα είναι τρίτη στη λίστα με τα κράτη-μέλη της ΕΕ με τις υψηλότερες ασφαλιστικές εισφορές . Οι φορολογικοί συντελεστές για τα φυσικά πρόσωπα είναι επίσης από τους υψηλότερους στην Ευρώπη. Αλλά και οι επιχειρήσεις φορολογούνται με εξαιρετικά υψηλό συντελεστή (24%), πολύ υψηλότερο από το μέσο όρο της ΕΕ (24,1% το 2017), σύμφωνα με θεματικό ενημερωτικό δελτίο της Ευρωπαϊκής ένωσης. Καθώς επίσης και η φορολογική επιβάρυνση των επιχειρήσεων στη διάρκεια της κρίσης αυξάνεται, μολονότι υποτίθεται ότι θα έπρεπε να στηρίζεται η ανταγωνιστικότητά τους και να τους προσφέρονται κίνητρα για να μπορούν να εξασφαλίσουν την επιβίωση τους αλλά και να κινηθούν προς νέες επενδύσεις και να προσφέρουν νέες θέσεις εργασίας σε νέους επαγγελματίες.

Λόγω της οικονομικής κρίσης, θα πίστευε κανείς ότι αυτό το σύστημα των υψηλών φορολογικών συντελεστών που υιοθετήθηκε και παράλληλα με το μέγεθος των αυξημένων εισφορών θα δημιουργηθούν έσοδα στο κράτος για να ανταποκριθεί στις οικονομικές και κοινωνικές του υποχρεώσεις. Ωστόσο, κάτι τέτοιο δεν μπορεί να ειπωθεί ότι είναι αποτελεσματικό, γιατί οδηγεί τους πολίτες να καταφεύγουν στα μέσα και τις μεθόδους φοροδιαφυγής, δηλώνοντας εισόδημα χαμηλότερο από το πραγματικό, αυτή η στρατηγική επιβαρύνει τους νομοταγείς πολίτες που δεν κρύβουν εισόδημα και φέρουν υπέρογκα επιτόκια και επιδεινώνουν την οικονομική ανισότητα που κυριαρχεί στο ελληνικό κράτος. Κάθε πολίτης έχει λόγους να σκέφτεται υψηλότερους φόρους και συνεπώς περισσότερα κοινωνικά οφέλη. Αυτό όμως δεν έχει συμβεί στην Ελλάδα, γιατί παρά την αύξηση των φόρων, τα συμφέροντα που μπορεί να αποδώσει το κράτος στους πολίτες του έχουν παραμείνει ίδια.

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα του ελληνικού φορολογικού συστήματος που προαναφέραμε είναι η οικονομική ανισότητα. Σε όλες τις χώρες της ΕΕ, ένας συνδυασμός φόρων και κοινωνικών παροχών επηρεάζει τον κίνδυνο φτώχειας του πληθυσμού. Οι χώρες με πολύ υψηλούς φόρους (όπως η Δανία και η Σουηδία) διαθέτουν αναγκαστικά εκτεταμένα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας για να

αντισταθμίσουν τον κίνδυνο της φτώχειας για τις πιο ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Μεταξύ όλων των χωρών της ΕΕ, μίας από τις χειρότερες επιδόσεις των μέτρων κοινωνικής προστασίας στη μείωση του κινδύνου φτώχειας έχει η Ελλάδα. Το υπάρχον σύστημα κοινωνικής ασφάλισης της Ελλάδας είναι σε μεγάλο βαθμό ακατάλληλο για την αντιμετώπιση της ταχείας επιδείνωσης του βιοτικού επιπέδου μετά την οικονομική κρίση του 2009. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι δεν διαθέτει τα κατάλληλα μέσα για την προστασία των πιο ευάλωτων και τον περιορισμό των κοινωνικών επιπτώσεων της κρίσης. Παρέχει ανεπαρκή κάλυψη για τις ομάδες του πληθυσμού που τη χρειάζονται περισσότερο, ενώ τα επιδόματα και τα χρηματικά βοηθήματα, στο σύνολό τους, είναι πολύ χαμηλά και μετά βίας μπορούν να λειτουργήσουν ως αντικίνητρα στην αναζήτηση εργασίας για όσους τα λαμβάνουν. Το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας και οι παροχές του εξακολουθούν να χαρακτηρίζονται από σημαντικές ανισοροπίες, που προξενούν ανισότητες και ανεπάρκειες. Η στρατηγική και οι πολιτικές που αφορούν στην εξασφάλιση ολοκληρωμένων παροχών σε όλους τους ανθρώπους που έχουν ανάγκη, όπως επαρκείς οικονομικούς πόρους, πρόσβαση σε κοινωνικές υπηρεσίες υψηλής ποιότητας και υποστήριξη για την ένταξή τους στην αγορά εργασίας, παραμένουν ένα πεδίο χαμηλής προτεραιότητας της εθνικής κοινωνικής πολιτικής.

Τέλος και πολύ σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι οι συχνές αλλαγές που λαμβάνουν χώρα στο φορολογικό σύστημα, η αναποτελεσματικότητα του ως προς την άμβλυνση των οικονομικών ανισοτήτων και η αδυναμία αντιμετώπισης της φοροδιαφυγής αποτελούν εμπόδιο στην προσέλκυση επενδύσεων. Μόνο το διάστημα 2001-2015 στη χώρα μας ψηφίστηκαν 36 αμιγώς φορολογικοί νόμοι, δηλαδή πάνω από δύο φορολογικά νομοσχέδια τον χρόνο. Μόνο το 2016 ψηφίστηκαν πέντε νόμοι με φορολογικό αντικείμενο, οι οποίοι συνοδεύτηκαν από 89 υπουργικές αποφάσεις και 186 εγκυκλίους. Τα προβλήματα που δημιουργεί αυτή η καταιγίδα φοροαλλαγών δεν είναι μόνο η επονομαζόμενη ανασφάλεια δικαίου (το φαινόμενο, δηλαδή, κατά το οποίο πολίτες, επιχειρήσεις και αρμόδιοι φορείς δεν γνωρίζουν τι ισχύει) ή η αβεβαιότητα για επιχειρηματίες και φορολογούμενους. Δημιουργεί και ένα δυσθεώρητο και εντελώς άχρηστο διοικητικό βάρος για τις επιχειρήσεις. Το έμμεσο κόστος συμμόρφωσης για τις επιχειρήσεις το 2013, για παράδειγμα, υπολογίστηκε στα 335 εκατομμύρια ευρώ, δηλαδή το 12,6% των συνολικών εσόδων του κράτους από τα νομικά πρόσωπα. Αυτά είναι χρήματα που δαπάνησαν οι εταιρείες για να είναι φορολογικά τυπικές. Για να γίνει κατανοητό το πρόβλημα αυτό πρέπει να συγκριθεί με εξελιγμένες οικονομίες της Ευρώπης, όπως του Ηνωμένου Βασιλείου, που είναι στο 5% και το αντίστοιχο ποσοστό στη Γερμανία που είναι 2,2%.

Αξίζει να σημειωθεί και να αναλυθεί το γεγονός ότι το φορολογικό σύστημα υπόκειται σε συχνές αλλαγές, κάτι που προκαλεί αναποτελεσματικότητα στον μετριασμό της οικονομικής ανισότητας και αδυναμία αντιμετώπισης φοροδιαφυγής κάτι που αποτελεί εμπόδιο στην προσέλκυση επενδύσεων. Μόνο μεταξύ 2001 και 2015, το ελληνικό κράτος ψήφισε 36 αμιγείς φορολογικούς νόμους και μόνο το 2016 ψήφισε 5 φορολογικούς νόμους, με 89 υπουργικές αποφάσεις και 186 προκηρύξεις.

Το πρόβλημα με αυτήν την καταιγίδα φορολογικής μεταρρύθμισης δεν είναι μόνο η λεγόμενη νομική αβεβαιότητα (το φαινόμενο στο οποίο οι πολίτες, οι επιχειρήσεις και οι αρχές δεν ξέρουν τι να εφαρμόσουν), αλλά και η αβεβαιότητα που μεταφέρεται στους επιχειρηματίες και στους φορολογούμενους. Επίσης, επιβαρύνει την επιχείρηση μια αμελητέα και εντελώς άχρηστη διοικητική επιβάρυνση. Το έμμεσο κόστος συμμόρφωσης για τις επιχειρήσεις το 2013, για παράδειγμα, υπολογίστηκε στα 335 εκατομμύρια ευρώ, δηλαδή το 12,6% των συνολικών εσόδων του κράτους από τα νομικά πρόσωπα. Αυτά είναι χρήματα που δαπάνησαν οι εταιρείες για να είναι φορολογικά τυπικές. Για να γίνει κατανοητό το πρόβλημα αυτό πρέπει να συγκριθεί με εξελιγμένες οικονομίες της Ευρώπης, όπως του Ηνωμένου Βασιλείου, που είναι στο 5% και το αντίστοιχο ποσοστό στη Γερμανία που είναι 2,2%.

### **Μέτρα βελτίωσης του Φορολογικού συστήματος**

Η άμεση αλλαγή και διόρθωση του ελληνικού φορολογικού συστήματος αποτελεί μια από τις πιο σημαντικές ενέργειες που απαιτούνται για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας την ελληνικής οικονομίας αλλά και για την υποστήριξη και ενίσχυση του τομέα των επενδύσεων. Η άμεση δράση έχει σπουδαία σημασία καθώς το ελληνικό σύστημα, όπως προαναφέρθηκε, αποτελείται από μεγάλες τρύπες που δημιουργούν προβλήματα στην σωστή λειτουργία της ελληνικής οικονομίας. Η διαρκής αλλαγή του συστήματος φορολόγησης, η ατελείωτη γραφειοκρατία, η οικονομική ανισότητα, η φοροδιαφυγή, κλπ είναι από τα θέματα που χρήζουν άμεση σημασία καθώς καθιστούν ένα κράτος που αδυνατεί να συναγωνιστεί σε νέες αγορές γεγονός που καθιστά την Ελλάδα χώρα χωρίς επενδύσεις. Για την βελτίωση του ελληνικού φορολογικού συστήματος είναι απαραίτητο να ληφθεί μια σειρά από αποφασιστικά μέτρα, από κάθε κυβερνητικό φορέα, με στόχο να προωθούν ένα δικαιότερο φορολογικό σύστημα με κύριο μέλημα του να είναι η προσέλκυση επενδύσεων που συνεπάγονται με την οικονομική ανάπτυξη του κράτους.

Οι αλλαγές του φορολογικού συστήματος θα πρέπει να έχουν σαν αποτέλεσμα την απλοποίηση του κάτι που θα το καταστήσει κατανοητό τόσο από του απλούς πολίτες όσο και από τις επιχειρήσεις. Σε πολλά κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και διεθνώς, έχουν υιοθετηθεί ορισμένα μέτρα και νόμους που αφορούν την μείωση των υψηλών φορολογικών συντελεστών σε εισοδήματα, την μείωση των ασφαλιστικών εισφορών, την απλοποίηση των φορολογικών κλιμάκων που σημαίνει μικρότερους φορολογικούς συντελεστές δηλαδή την υιοθέτηση στοχευόμενων φοροαπαλλαγών και εκπτώσεων για την τόνωση της απασχόλησης των πολιτών αλλά και την ίδια στιγμή την δημιουργία νέων θέσεων απασχολήσεις. Τα μέτρα αυτά έχουν υιοθετηθεί από τα κράτη προκειμένου να προσαρμοστούν στον φορολογικό ανταγωνισμό που υπάρχει με άλλες χώρες της Ευρώπης αλλά και ολόκληρου του κόσμου.

Σαν παράδειγμα ενός ενιαίου φορολογικού συντελεστή μπορούμε να πάρουμε την αλλαγή που υιοθέτησε η Βουλγαρία το 2008 με φορολογικό συντελεστή 10% για τα εισοδήματα φυσικών και νομικών προσώπων. Παρόλη την παγκόσμια κρίση από το 2009 και μετά η χώρα κατάφερε και α είδε μια σταθερότητα στις ξένες άμεσες επενδύσεις, σταδιακά αυξανόμενο ΑΕΠ αλλά και μικρή αύξηση του δείκτη

ανισοκατανομής εισοδήματος, καθώς πολλές από τις μεγαλύτερες ελληνικές βιομηχανίες μετέφεραν τις έδρες τους στην Βουλγάρικο κράτος για να εκμεταλλευτούν την τεράστια διαφορά των φορολογικών διαφορών σε σχέση με το ελληνικό.

Στην Ελλάδα ένα σύστημα ενιαίας φορολόγησης, όπως αυτό που υιοθέτησε και το βουλγάρικο κράτος, ίσως θα ήταν ιδιαίτερα αποτελεσματικό όσον αφορά την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής που αποτελεί ένα από τα πιο μεγάλα πρόβλημα της χώρας μας. Μεγάλο μέρος της φοροδιαφυγής κρύβεται στο πλήθος των φορολογούμενων που δηλώνουν εισοδήματα ελάχιστα κάτω από το όποιο αφορολόγητο όριο. Ένας ενιαίος φόρος, κοινός για όλους, θεωρείται γενικά αποτελεσματικό εργαλείο για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.

Οι φορολογικοί συντελεστές θα πρέπει να υιοθετούνται με βάση τον διεθνή ανταγωνισμό, τις πολιτικές κοινωνικής πρόνοιας, αλλά και από την πολιτική βούληση της εκάστοτε πολιτικής ηγεσίας. Η μείωση των συντελεστών θα οδηγούσε σε παροχή κινήτρων για επενδύσεις και επιχειρηματική δραστηριότητα στην Ελλάδα, αλλά και σημαντικό περιορισμό της φοροδιαφυγής.

Μία από τις σημαντικότερες αναπροσαρμογές που θα χρειαζόταν να πραγματοποιήσει το ελληνικό κράτος είναι η διοικητική αναδιοργάνωση των φορολογικών αρχών με την ενίσχυση του αριθμού των εργαζομένων στον φορολογικό έλεγχο και με την παράλληλη υιοθέτηση τακτικών φορολογικών ελέγχων για την επιβολή κυρώσεων και την ταχεία επίλυση φορολογικών διαφορών.

Συνοψίζοντας, εξίσου σημαντικό ρόλο στη βελτίωση του ελληνικού φορολογικού συστήματος παίζει και η στάση των πολιτών προς τις φορολογικές τους υποχρεώσεις και στην εκπλήρωση αυτών. Αυτό φυσικά δεν θεωρείτε αυτονόητο, αλλά επηρεάζεται από τις ατομικές και κοινωνικές αξίες κάθε κοινωνίας, από τον πολιτισμό και την εκπαίδευση που παρέχει το κάθε κράτος στους πολίτες του και από επίσημους και άτυπους θεσμούς και από το γενικό πλαίσιο μέσα στο οποίο λειτουργεί το κράτος και οι υπηρεσίες του. Οι παραδοσιακές θεωρίες φοροδιαφυγής βασίζονται σε νεοκλασικά μοντέλα που υποθέτουν ότι οι άνθρωποι συμπεριφέρονται ορθολογικά. Επομένως, το εάν ο φορολογούμενος εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του είναι αποτέλεσμα ανάλυσης κόστους-οφέλους. Ακολουθώντας αυτή τη λογική, η φορολογική συμμόρφωση θα αυξηθεί εάν οι κυβερνήσεις εντείνουν τους ελέγχους και τα πρόστιμα. Ωστόσο, αυτά τα μοντέλα δεν μπορούν εύκολα να εξηγήσουν τα πραγματικά επίπεδα συμμόρφωσης που παρατηρούνται στις περισσότερες χώρες.

Εάν οι φορολογούμενοι πολίτες έπαιρναν την απόφαση τις τήρησης των φορολογικών τους υποχρεώσεων για καθαρά οικονομικούς λόγους, οι περισσότεροι από αυτούς θα φοροδιαφεύγουν επειδή η πιθανότητα να το ανακαλύψουν είναι χαμηλή σε σχέση με τα οφέλη της φοροδιαφυγής και οι κυρώσεις είναι μικρές. Πολλοί ερευνητές έχουν προσπαθήσει να βρουν εναλλακτικές εξηγήσεις για τη συμπεριφορά των φορολογουμένων εστιάζοντας σε κοινωνικούς και ψυχολογικούς παράγοντες. Με

βάση αυτή την προσέγγιση, διαπιστώνουμε ότι η συμπεριφορά των φορολογουμένων επηρεάζεται από αρκετούς μη οικονομικούς παράγοντες.

### Συμπεράσματα

Οι προτεινόμενες λύσεις για την αποφυγή των παραπάνω εμποδίων θα προέλθουν καταρχήν από την εξασφάλιση της επιβίωσης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, που κρίνονται βιώσιμες, από την πανδημία και την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας. Επιπλέον, κρίνεται απαραίτητη η προσέλκυση νέων επενδύσεων, η ολοκλήρωση τη ψηφιοποίησης του κράτους, η δημοσιονομική σταθερότητα, η τόνωση της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων και της καινοτομίας και η δημιουργία θέσεων εργασίας. Στο μικρο-περιβάλλον της επιχείρησης, τα αντίστοιχα προβλήματα που εντοπίζουν σύμφωνα με την έρευνα είναι: α. Η δυσκολία χρηματοδότησης / ακριβός τραπεζικός δανεισμός β. Το ασταθές φορολογικό πλαίσιο γ. Η πολυνομία και το ευμετάβλητο θεσμικό πλαίσιο δ. Το υψηλό ενεργειακό κόστος ε. Η χρονοβόρα απονομή δικαιοσύνης Σχετικά με το ασταθές φορολογικό πλαίσιο, οι λύσεις που προτείνονται από τους συμμετέχοντες στην έρευνα είναι η προοδευτική εξάλειψη της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης, η προσφορά φορολογικών κινήτρων για επενδύσεις σχετικές με τον ψηφιακό μετασχηματισμό των επιχειρήσεων καθώς και φορολογικά κίνητρα για αύξηση των επενδύσεων στην βιώσιμη ανάπτυξη.



## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 Η επίδραση της φορολογίας στις ελληνικές επιχειρήσεις

### Εισαγωγή

Η γεφύρωση του επενδυτικού χάσματος που δημιουργήθηκε κατά τη διάρκεια της παρατεταμένης κρίσης, αφενός, και κατά τη διάρκεια της διετούς πανδημίας που έπληξε τόσο την Ελλάδα όσο και ολόκληρο τον κόσμο, από την άλλη, αποτελεί σημαντική προτεραιότητα για τη χώρα μας. προσεγγίσει τον ευρωπαϊκό μέσο όρο στις συνολικές επενδύσεις με ισχυρό κύμα επενδύσεων. Ωστόσο, ελάχιστη επενδυτική προσπάθεια έχει επενδυθεί σε νέα εγχειρήματα, ειδικά στην Ελλάδα.

### Μελέτες και πορίσματα- Βιβλιογραφική επισκόπηση

Η φορολογία είναι ένα από τα μεγαλύτερα εργαλεία οικονομικής πολιτικής για την Ελλάδα και για όλες τις χώρες του κόσμου. Αυτό θα διευκολύνει όχι μόνο τη μεταφορά οικονομικών πόρων από τον ιδιωτικό τομέα στον δημόσιο τομέα, αλλά και τη δίκαιη και δίκαιη κατανομή των δημοσίων δαπανών (υπό κανονικές συνθήκες και συνθήκες) μεταξύ ατόμων με διαφορετικά εισοδήματα. στο ίδιο οικονομικό επίπεδο (Pachman,1987).

**O Michael P. Devereux** στην έρευνα του χαρακτηρίζει τις εξελίξεις από προτάσεις για φόρο ταμειακών ροών από την Επιτροπή Meade, έως βελτιώσεις αυτού με τη μορφή «Παροχής εταιρικών ιδίων κεφαλαίων» και την είσπραξη του φόρου ταμειακών ροών στη χώρα προορισμού. Περιγράφει πώς η ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου και των επενδύσεων έχει οδηγήσει σε ολοένα αυξανόμενα προβλήματα στο διεθνές φορολογικό σύστημα όσον αφορά την οικονομική αποτελεσματικότητα, τη μετατόπιση κερδών, την πολυπλοκότητα και τον φορολογικό ανταγωνισμό. Προσδιορίζει επίσης γιατί η απάντηση σε αυτά τα προβλήματα απαιτεί σημαντική μεταρρύθμιση στον τόπο της φορολογίας.

Μέσω της οικονομικής δραστηριότητας, οι επενδυτές αναλαμβάνουν τον κίνδυνο και επίσης ανταμείβονται για αυτόν τον κίνδυνο. Η φορολογία επηρεάζει τα κέρδη των επενδυτών και, κατά συνέπεια, την επενδυτική τους συμπεριφορά. Σύμφωνα με την παραπάνω λογική, ο προκύπτων φόρος εισοδήματος εταιρειών μειώνει την παραγωγή και αποτρέπει τους επενδυτές από μελλοντικές επενδύσεις.

Πολλοί συγγραφείς έχουν ασχοληθεί με το θέμα της φορολογίας και τις επιδράσεις που έχει στις επιχειρήσεις:

Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι το 1967 **οι Hall και Jorgenson** παρουσίασαν ένα θεωρητικό μοντέλο και μια εμπειρική ανάλυση στην οποία έδειξαν ότι η φορολογική πολιτική επηρεάζει ουσιαστικά τα επενδυτικά έξοδα και έχει σημαντική επίδραση στην σύνθεση της επένδυσης.

**O Abel** το 1982 συνέβαλλε στην ανάλυση της φορολογικής πολιτικής των Hall και Jorgenson , τη μετέτρεψε σε ένα δυναμικό μοντέλο και απέδειξε ότι μια προσωρινή

πίστωση για την φορολογία προσφέρει μεγαλύτερο ερέθισμα για επενδύσεις από ότι μια φορολογική πίστωση μονιμότερου χαρακτήρα.

Το 1995 ο **Gravelle** ανέλυσε σε μια συζήτηση για το φόρο εταιρικού εισοδήματος διάφορα θέματα, όπως ποιος πληρώνει τον εταιρικό φόρο, τι ρόλο παίζει στην πρόοδο του φορολογικού συστήματος και πως μπορεί να αντικατασταθεί ο φόρος.

Το 1996 **οι Bond, Dereveux και Gammie** εξήγησαν γιατί ο φόρος εταιρικού εισοδήματος αποθάρρυνε τις επενδύσεις και συζήτησαν πως μπορεί να περιοριστεί η φορολογική προκατάληψη ενάντια στις επενδύσεις εταιριών.

Οι **Hassett και Hubbard** το 1996 αναφέρθηκαν στις επιπτώσεις που έχουν για την ανάλυση οι πολιτικές επιλογές και παρουσίασαν διαφωνίες υπέρ και κατά της μακροπρόθεσμης φορολογικής πολιτικής που ευνοεί τα έξοδα επένδυσης των επιχειρήσεων.

Το 1998 οι **Grubert και Slemrod** εξέτασαν τις επιδράσεις του φόρου εταιρικού εισοδήματος και της εισοδηματικής μετατόπισης στο Πουέρτο Ρίκο. Έκαναν υπολογισμούς για το μοντέλο αυτό χρησιμοποιώντας στοιχεία εταιρειών από αμερικανικά σωματεία του Πουέρτο Ρίκο. Τα αποτελέσματα αποδεικνύουν ότι τα πλεονεκτήματα της εισοδηματικής μετατόπισης είναι ο κύριος λόγος για τις αμερικάνικες επενδύσεις στο Πουέρτο Ρίκο.

Από την άλλη οι **Alvarez, Kanniainen και Sordersten** (1999) απέδειξαν ότι η πολιτική φορολογίας εταιρικού εισοδήματος όχι μόνο δεν είναι ουδέτερη αλλά έχει σημαντικά αποτελέσματα κινήτρου.

Το 2001 ο **Panteghini** μελέτησε και παραθέτει τις επιδράσεις των ασυμμετριών της φορολογίας εταιρικού εισοδήματος στις μη αναστρέψιμες επενδύσεις. Ακόμα οι Dereveux, Griffith και Klemm ανέλυσαν τη διαμόρφωση των φόρων εταιρικού εισοδήματος στην Ευρώπη για τις δύο τελευταίες δεκαετίες. Με τη μελέτη τους έδειξαν ότι τα αποτελεσματικά φορολογικά ποσοστά στις οριακές επενδύσεις έχουν παραμείνει αρκετά σταθερά αλλά σε κερδοφόρες επενδύσεις έχουν μειωθεί.

Ο **Peter L. Swan** εφαρμόζει μια νέα μεθοδολογία μοντέλου τιμολόγησης κεφαλαιακών περιουσιακών στοιχείων με ένα πέρασμα για την αξιολόγηση του συστηματικού κινδύνου για όλες τις μετοχές ASX, η οποία υποδεικνύει ότι οι τίτλοι που πληρώνουν πιστώσεις φράγκου στην Αυστραλία φαίνεται να αντιμετωπίζουν πολύ λιγότερο συστηματικό κίνδυνο από τις μετοχές που δεν πληρώνουν ποτέ πιστώσεις φράγκου. Ωστόσο, σε αυτό το πλαίσιο, αυτή η φαινομενική μείωση του συστηματικού κινδύνου μπορεί να ερμηνευθεί ότι οφείλεται σε πιστώσεις φράγκο που πλησιάζουν στο να τιμολογηθούν πλήρως. Επιτυγχάνεται μια αποτελεσματική ισορροπία στην οποία ο οριακός επενδυτής στην Αυστραλία πληρώνει ελάχιστο ή καθόλου αυστραλιανό εταιρικό φόρο επειδή, μόλις εξαντλήσει τις υποχρεωτικές αποταμιεύσεις, δανείζεται offshore και μετατρέπει το χρέος σε ίδια κεφάλαια.

Στην προσπάθεια του για μία ολοκληρωμένη έρευνα οι **Ulrich Schreiber, Christoph Spengel & Lothar Lammersen M.A. (USA)**, ανακεφαλαιώνουν στο πόρισμά του ότι οι αποτελεσματικοί φορολογικοί συντελεστές είναι ένα χρήσιμο εργαλείο για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής καθώς και για τους διευθυντές επιχειρήσεων που ενδέχεται να απαιτούν συνοπτικές αλλά εξελιγμένες πληροφορίες σχετικά με τις φορολογικές επιβαρύνσεις των επενδύσεων. Εξετάζουν τη μέτρηση του πραγματικού φορολογικού συντελεστή για κερδοφόρες επενδύσεις, δηλαδή επενδύσεις που παράγουν οικονομικό ενοίκιο. Με βάση μια προσέγγιση που παρουσίασαν οι **Devereux και Griffith**, αναπτύσσουμε μια τυπική μέτρηση του πραγματικού μέσου φορολογικού συντελεστή. Το μέτρο αυτό συνδέεται άμεσα με τον ευρέως χρησιμοποιούμενο πραγματικό οριακό φορολογικό συντελεστή. Το μέτρο χρησιμοποιεί μια σύγκριση με τον νόμιμο φορολογικό συντελεστή για να δείξει εάν μια επένδυση είναι φορολογικά πλεονεκτική ή όχι.

Τέλος στην έρευνα του περί φορολογίας και επενδύσεις ο **Paul L. Baker** αναφέρει ότι σε αντίθεση με τις ανεπτυγμένες χώρες, ο εταιρικός φόρος παρά ο φόρος φυσικών προσώπων είναι η μεγαλύτερη πηγή δημόσιας χρηματοδότησης για τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (ΛΑΧ). Αυτή η εργασία αναλύει την πολιτική φορολογίας εισοδήματος εταιρειών για μια μεγάλη ομάδα ΛΑΧ. Η ανάλυση δείχνει ότι παρόλο που ο εταιρικός φορολογικός συντελεστής μειώνεται, τα έσοδα από φόρους εταιρειών αυξάνονται. Σε αντίθεση με την τυπική θεωρία φορολογικού ανταγωνισμού, υπάρχουν επίσης ισχυρές ενδείξεις ότι οι φόροι εισοδήματος των επιχειρήσεων αυξάνονται σε σχέση με το άνοιγμα των ΛΑΧ, όπως μετράται με την κινητικότητα του κεφαλαίου. Η ανάλυση δείχνει επίσης ότι ο εταιρικός φορολογικός συντελεστής αυξάνεται σε σχέση με τον φορολογικό συντελεστή φυσικών προσώπων, όπως προβλέπει η θεωρία της μετατόπισης εισοδήματος.

### **Σύνδεση φορολογικού συστήματος και οικονομικής ανάπτυξης**

Πολυάριθμες εμπειρικές μελέτες που παρουσιάστηκαν στη μελέτη του IOBE (2018) καταδεικνύουν την αρνητική επίδραση των φόρων στην οικονομική ανάπτυξη. Πιο συγκεκριμένα, μια σειρά από μελέτες έχουν καταδείξει μια αρνητική σχέση μεταξύ των φορολογικών εσόδων και του ρυθμού μεταβολής του ΑΕΠ, των επενδύσεων και των αποταμιεύσεων της χώρας. Η σχέση μεταξύ της μείωσης των εταιρικών φορολογικών συντελεστών και της οικονομικής ανάπτυξης, καθώς και της διεθνούς πρακτικής, οι οικονομίες των ανεπτυγμένων χωρών έχουν συγκλίνει σε αυτήν την πολιτική μείωσης των εταιρικών φορολογικών συντελεστών.

Μια μελέτη επιβεβαιώνει την επικρατούσα άποψη ότι η επεκτατική δημοσιονομική πολιτική μπορεί να τονώσει την εμπιστοσύνη των καταναλωτών και των επιχειρήσεων, αυξάνοντας έτσι την ιδιωτική κατανάλωση και ενεργοποιώντας την οικονομική δραστηριότητα, για παράδειγμα με τη μείωση των άμεσων φόρων και την αύξηση των δημοσίων δαπανών. Κατά τη διάρκεια της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης του 2008, πολλές κυβερνήσεις σε όλο τον κόσμο αποφάσισαν να λάβουν δραστικά δημοσιονομικά μέτρα σαν κύρια αλλαγή ήταν η μείωση των φόρων και η αύξηση των δημοσίων δαπανών με τους στόχους:

1. Να μετριαστούν οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος που πλήττονται περισσότερο από την οικονομική κρίση, καθώς αντιμετωπίζουν διασυνδεδεμένους πιστωτικούς περιορισμούς που περιορίζουν τα επίπεδα κατανάλωσης
2. Να δοθεί ώθηση στην ιδιωτική και επιχειρηματική αυτοπεποίθηση, στοχεύοντας στην διατήρηση της οικονομικής δραστηριότητας και στην σταθεροποίηση του οικονομικού συστήματος.

Πιστεύεται ευρέως ότι τα θετικά αποτελέσματα της ψυχολογίας των καταναλωτών αναμένεται να μειώσουν σε σημαντικό βαθμό τον κίνδυνο αυξημένης προληπτικής αποταμίευσης, οδηγώντας σε αυξημένη ιδιωτική κατανάλωση, η οποία με τη σειρά της διατηρεί την ιδιωτική ζήτηση και οδηγεί σε βραχυπρόθεσμη οικονομική ανάπτυξη. Ομοίως, οι βελτιώσεις στην επιχειρηματική ψυχολογία είναι πιθανό να οδηγήσουν σε υψηλότερα ή τουλάχιστον διατηρημένα επίπεδα επενδυτικών δαπανών.

Τα παραπάνω ευρήματα υποστηρίζουν την πρόταση ότι οι φορολογικές περικοπές με τη μορφή άμεσων φόρων, περικοπών σε είδος και επιχειρήσεων έχουν θετική επίδραση στο καταναλωτικό και εταιρικό κλίμα, το οποίο είναι πιθανό να οδηγήσει σε αύξηση της κατανάλωσης καθώς και στην αναζήτηση νέων επενδυτικών πρωτοβουλιών και συνεργασιών. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι αυτές οι φορολογικές περικοπές θεωρούνται ως προσωρινή στήριξη ή επειδή έχουν μεγαλύτερο αντίκτυπο στους πληθυσμούς χαμηλού εισοδήματος που αντιμετωπίζουν περιορισμούς στην κινητικότητα. Το ίδιο ισχύει και για τις αυξήσεις στις μη μισθολογικές κρατικές δαπάνες. Ωστόσο, οι πάγιες κρατικές δαπάνες και οι επενδύσεις είχαν αρνητικό αντίκτυπο στην εμπιστοσύνη των καταναλωτών και των επιχειρήσεων, με μακροπρόθεσμες έμμεσες επιπτώσεις στην ιδιωτική ζήτηση, εκτός από την άμεση θετική αύξηση της ιδιωτικής ζήτησης. Αυτό το φαινόμενο είναι ακόμη πιο έντονο όταν μια χώρα αντιμετωπίζει μεγάλο χρέος. Μια πιθανή εξήγηση είναι ότι είναι εργαζόμενοι πλήρους απασχόλησης, οι οποίοι αντικατοπτρίζουν και το μεγαλύτερο ποσοστό των εργαζομένων αλλά και έναν μεγαλύτερο δημόσιο τομέα στο μέλλον που θα χρειαστεί να χρηματοδοτηθεί από υψηλότερους φόρους, επηρεάζοντας αρνητικά το καταναλωτικό συναίσθημα.

Η τελευταία παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση το 2008 είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα του συνδυασμού πολιτικών που χρησιμοποίησαν οι προηγμένες οικονομίες για να βγουν από την ύφεση και να περάσουν σε φάσεις ανάκαμψης. Ως εκ τούτου, ως απάντηση σε αυτήν την παγκόσμια ύφεση, πολλές χώρες υιοθέτησαν ευρείες πολιτικές δημοσιονομικής τόνωσης κατά την περίοδο 2008-2009. Αυτές οι συντονισμένες ενέργειες βοήθησαν στη στήριξη της παγκόσμιας συνολικής ζήτησης κατά τη διάρκεια της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης. Σε ορισμένες προηγμένες οικονομίες, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες, τα δημοσιονομικά κίνητρα που εισήχθησαν στην αρχή της κρίσης ήταν μεγαλύτερα και ισχυρότερα από αυτά που χρησιμοποιήθηκαν σε προηγούμενες υφέσεις, αντανακλώντας τη σοβαρότητα της κατάστασης. Ωστόσο, οι πιέσεις της αγοράς και οι πολιτικοί περιορισμοί ανάγκασαν ορισμένες από αυτές τις χώρες να ακυρώσουν τα μέτρα δημοσιονομικής στήριξης το

2010, καθώς το δημόσιο χρέος και οι ανάγκες χρηματοδότησης αυξήθηκαν σημαντικά σε ορισμένες χώρες. Προηγούμενη ανάκαμψη, όταν οι πολιτικές ήταν επεκτατικές και οι πραγματικές βασικές κρατικές δαπάνες αυξάνονταν. Ειδικότερα, οι δαπάνες μειώθηκαν τα δύο πρώτα χρόνια της τελευταίας παγκόσμιας οικονομικής ανάκαμψης.

Η αλλαγή πολιτικής είχε πρωτοφανή έκβαση και έθεσε διαφορετικές διόδους για τις κρατικές δαπάνες σε σχέση με προηγούμενες ανακάμψεις, όταν η πολιτική ήταν επεκτατική με αυξήσεις στις πραγματικές, βασικές κυβερνητικές δαπάνες. Συγκεκριμένα, οι δαπάνες μειώθηκαν κατά την διάρκεια των πρώτων 2 ετών από την τελευταία παγκόσμια ανάκαμψη. Το μοτίβο της περιορισμένης δημοσιονομικής πολιτικής επικρατεί μεταξύ των περισσότερων ανεπτυγμένων οικονομιών, με τις χώρες της ζώνης του ευρώ να παρουσιάζουν μεγάλες αποκλίσεις από τις πραγματοποιούμενες παραδοσιακές κρατικές δαπάνες σε προηγούμενα επεισόδια ύφεσης.

Οι αναπτυσσόμενες χώρες, αντίθετα, ακολούθησαν την οικονομική ανάκαμψη με πιο επεκτατικές δημοσιονομικές πολιτικές σε σχέση με τις προηγούμενες υφέσεις. Η τοποθέτηση της δημοσιονομικής πολιτικής στις προηγμένες οικονομίες κατά την τελευταία παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση παραμένει αμφιλεγόμενη. Μια άποψη είναι ότι η δημοσιονομική τόνωση στην αρχή της ύφεσης ήταν πολύ περιορισμένη για να παράσχει ισχυρή ανάκαμψη και η επακόλουθη, πιθανώς πρόωγη, απόσυρση χειροτέρευσε τα πράγματα. Μια άλλη άποψη υποστηρίζει τη χρήση περιοριστικής δημοσιονομικής πολιτικής. Ειδικότερα, ο υψηλός λόγος δημόσιου χρέους προς ΑΕΠ και το μεγάλο έλλειμμα δίνουν ένδειξη της δημοσιονομικής τόνωσης που χρησιμοποιήθηκε κατά την τελευταία ύφεση και την επακόλουθη ανάκαμψη, καθώς και τον ρυθμό της δημοσιονομικής εξυγίανσης. Οι ανεπτυγμένες χώρες εισήλθαν στη Μεγάλη Ύφεση με πολύ υψηλά επίπεδα χρέους. Στην πραγματικότητα, το δημόσιο χρέος αυτών των χωρών έχει φτάσει σε ιστορικά υψηλά, με τους δείκτες χρέους προς ΑΕΠ να ξεπερνούν το 100% στην Ιαπωνία, στις Ηνωμένες Πολιτείες και σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Οι υψηλοί δείκτες χρέους αντικατοπτρίζουν έναν συνδυασμό παραγόντων, όπως η επεκτατική δημοσιονομική πολιτική πριν από την ύφεση, μέτρα στήριξης του χρηματοπιστωτικού τομέα και σημαντικές απώλειες εσόδων που προκαλούνται από βαθιά ύφεση. Σε πολλές χώρες, τα τεράστια χρέη συνοδεύονται από τεράστια ελλείμματα. Τα επίπεδα ελλείμματος είναι υψηλά σε ορισμένες προηγμένες οικονομίες, εν μέρει λόγω της πτώσης των εισοδημάτων. Επιπλέον, η κρίση χρέους σε ορισμένες από τις περιφερειακές οικονομίες της Ευρωζώνης και τα προβλήματα που συνδέονται με τη μη προσβασιμότητα των αγορών δανεισμού ανάγκασαν την επιτάχυνση της εφαρμογής των μέτρων δημοσιονομικής εξυγίανσης στις χώρες αυτές. Ο πληθωρισμός στην αρχή της ύφεσης ήταν πολύ χαμηλότερος από ότι στο παρελθόν τόσο στις αναπτυσσόμενες όσο και στις προηγμένες οικονομίες, ωθώντας πολλές κεντρικές τράπεζες να ακολουθήσουν νομισματική πολιτική για να λάβουν ένα ευρύ φάσμα μέτρων για την αποφυγή του αποπληθωρισμού. Η αποτελεσματικότητα της δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής για τον

περιορισμό της μακροοικονομικής αστάθειας είναι θέμα συζήτησης μεταξύ των οικονομολόγων.

Εν αντιθέσει, στις αναπτυσσόμενες οικονομίες, η ανάκαμψη συνοδεύτηκε από μια περισσότερο επεκτατική δημοσιονομική πολιτική από ότι σε προηγούμενα επεισόδια ύφεσης. Η θέση της δημοσιονομικής πολιτικής στις ανεπτυγμένες οικονομίες κατά τη φάση της τελευταίας παγκόσμιας οικονομικής κρίσης παραμένει αμφιλεγόμενη. Η μία άποψη είναι ότι τα δημοσιονομικά κίνητρα στην έναρξη της ύφεσης ήταν περιορισμένα για να επιτευχθεί μια ισχυρή ανάκαμψη και η επακόλουθη, πιθανά πρόωρη, απόσυρσή τους έκανε τα πράγματα χειρότερα. Η άλλη άποψη τάσσεται υπέρ της χρήσης περιοριστικής δημοσιονομικής πολιτικής. Συγκεκριμένα, τα υψηλά ποσοστά δημοσίου χρέους προς ΑΕΠ και μεγάλα ελλείμματα παρέχουν την ερμηνεία σχετικά με τα δημοσιονομικά κίνητρα που χρησιμοποιήθηκαν και τον ρυθμό εδραίωσης τους, στην τελευταία ύφεση και την ανάκαμψη που ακολούθησε. Οι ανεπτυγμένες οικονομίες εισήλθαν στην Μεγάλη Ύφεση με πολύ υψηλά ποσοστά χρέους. Στην πραγματικότητα, το δημόσιο χρέος σε αυτές τις οικονομίες άγγιξε τα ιστορικά υψηλά επίπεδα με το χρέος προς ΑΕΠ να είναι πάνω από 100% στην Ιαπωνία, στις ΗΠΑ και σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Το υψηλό ποσοστό χρέους αντικατοπτρίζει έναν συνδυασμό παραγόντων, συμπεριλαμβανομένου της επεκτατικής δημοσιονομικής πολιτικής στο διάστημα πριν την ύφεση, τα μέτρα υποστήριξης του χρηματοοικονομικού τομέα καθώς και σημαντικές απώλειες εσόδων, προκαλούμενες από την σοβαρότητα της ύφεσης. Σε πολλές χώρες το υψηλό χρέος συνέπεσε επίσης με σημαντικά ελλείμματα. Τα επίπεδα των ελλειμμάτων σε κάποιες ανεπτυγμένες οικονομίες υπήρξαν υψηλά εν μέρει εξαιτίας της κατάρρευσης των εσόδων. Επιπλέον, η κρίση χρέους σε κάποιες περιφερειακές οικονομίες της ευρωζώνης και οι προκλήσεις οι σχετιζόμενες με την αδυναμία πρόσβασης στην αγορά για δανεισμό, προκάλεσαν πίεση ώστε να επιταχύνουν οι οικονομίες αυτές την εφαρμογή μέτρων δημοσιονομικής εξυγίανσης. Καθώς τα επίπεδα πληθωρισμού, ήταν πολύ χαμηλότερα στην αρχή της ύφεσης από ότι στο παρελθόν, τόσο στις αναπτυσσόμενες όσο και στις ανεπτυγμένες οικονομίες, υπήρχε πρόσφορο έδαφος για άσκηση νομισματικής πολιτικής ώστε πολλές κεντρικές τράπεζες έλαβαν μια ευρεία γκάμα μέτρων για την αποφυγή αποπληθωρισμού. Η αποτελεσματικότητα της δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής στην άμβλυνση των μακροοικονομικών διακυμάνσεων αποτελεί ζήτημα debate μεταξύ των οικονομολόγων.

Αυτή η συζήτηση θέτει σε προοπτική την κρίση του 2009 και εστιάζει στον αντίκτυπο των επιθετικών και διακριτικών πολιτικών (δυναμικά επεκτατικών ή περιοριστικών) αντί των πολιτικών που ανταποκρίνονται αυτόματα στους επιχειρηματικούς κύκλους. Η δημοσιονομική πολιτική και οι εκτιμήσεις διαφέρουν ανάλογα με τις επιπτώσεις της εφαρμοζόμενης πολιτικής. Αυτό εξαρτάται από τη μεθοδολογία που χρησιμοποιείται, το δείγμα χώρας και την υπό εξέταση περίοδο. Η γενική συναίνεση είναι ότι η διακριτική δημοσιονομική πολιτική έχει θετική επίδραση στην οικονομική δραστηριότητα, αλλά η σημασία της εξαρτάται από τη φάση του επιχειρηματικού κύκλου. Η κρίση χρέους, ιδίως στη ζώνη του ευρώ, έχει

εγείρει νέα ερωτήματα σχετικά με τη βέλτιστη σύνθεση και ταχύτητα δημοσιονομικής εξυγίανσης ενόψει της περιορισμένης οικονομικής δραστηριότητας. Πρόσφατα στοιχεία δείχνουν ότι οι κρατικές δαπάνες μπορούν να έχουν θετικό αντίκτυπο όταν η οικονομία λειτουργεί κάτω από την πλήρη απασχόληση και η νομισματική πολιτική είναι πιο εξυπηρετική. Υπάρχουν τέσσερα διδάγματα πολιτικής που πρέπει να αντληθούν από τη μελέτη της παγκόσμιας ύφεσης και της επακόλουθης ανάκαμψης τον τελευταίο μισό αιώνα.

1. Η επάρκεια χώρου πολιτικής για την αντίδραση απέναντι σε καταστάσεις κρίσεις είναι πάντα σημαντικό αλλά ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια μιας παγκόσμιας ύφεσης. Η τελευταία κρίση του 2009 ξεκάθαρα αποδεικνύει την αξία της επάρκειας χώρου πολιτικής. Σε όρους δημοσιονομικής πολιτικής, εξαιτίας του υψηλού επιπέδου χρέους, πολλές ανεπτυγμένες οικονομίες, γρήγορα εξάντλησαν τον διαθέσιμο χώρο πολιτικής πριν την παγκόσμια ύφεση, οπότε και αναγκάστηκαν να μεταβούν από επεκτατική σε περιοριστική δημοσιονομική πολιτική, νωρίτερα κατά τη φάση της ανάκαμψης.
2. Πολιτικές για μακροοικονομική σταθερότητα οι οποίες πρέπει να παρακολουθούν στενά την πορεία των οικονομικών κύκλων και την μεταξύ τους αλληλεπίδραση κατά την σχεδίαση ρυθμιστικών πολιτικών ώστε να διασφαλιστεί η υγεία του συνόλου του χρηματοπιστωτικού συστήματος.
3. Μια ισορροπημένη στρατηγική ανάπτυξης, υποστηριζόμενη από εγχώρια και εξωτερική ζήτηση. Χώρες που στηρίζονται κυρίως στις εξαγωγές για την δημιουργία ανάπτυξης, είναι σημαντικό να ισορροπήσουν τους κινδύνους που επιφέρει το εξαγωγικό εμπόριο δημιουργώντας μια διαφοροποιημένη βάση συνεργαζόμενων συνεργατών. Επιπλέον, απαιτούνται μέτρα τόνωσης της εγχώριας ζήτησης.
4. Ο συντονισμός πολιτικής είναι απαραίτητος σε περιπτώσεις παγκόσμιας οικονομικής κρίσης καθώς μόνη της μια χώρα δεν μπορεί να ανταπεξέλθει σε παγκόσμια ύφεση

Κατά την διάρκεια μιας οικονομικής ύφεσης, όπως αυτής που προκλήθηκε από την πανδημία covid-19, η φορολογική πολιτική μπορεί να λάβει δυο μορφές:

1. Φορολογική πολιτική σχεδιασμένη να αποτρέπει τις επιχειρηματικές πτωχεύσεις και να συγκρατεί την ανεργία, την επηρεαζόμενη άμεσα από ένα δυσμενές γεγονός, όπως ο covid-19 και
2. Φορολογική πολιτική χρησιμοποιούμενη σε παραδοσιακές περιπτώσεις ύφεσης και στοχεύει στην κινητοποίηση της συνολικής ζήτησης και την αποκατάσταση της πλήρους απασχόλησης.

Μόλις η οικονομία ανακάμψει, σκοπός της φορολογικής πολιτικής είναι η αντιμετώπιση του αυξημένου εθνικού χρέους.

## Η επίδραση της φορολογίας στην διοίκηση των επιχειρήσεων

Από τότε που ο Adam Smith μοιράστηκε τις οικονομικές του σκέψεις και τις ανησυχίες του στο *The Wealth of Nations*, κατέστη σαφές ότι οι επενδύσεις είναι θεμελιώδεις για την οικονομική ανάπτυξη. Σήμερα όλοι, ακαδημαϊκοί και μη, αναγνωρίζουν χωρίς καμία διαφορά ή διαχωρισμό, την εγκυρότητα αυτής της υπόθεσης. Οι επενδύσεις προωθούνται ως εγγύηση μακροπρόθεσμης ανάπτυξης και αντιμετωπίζονται ως επένδυση που επιτρέπει στις οικονομικές μονάδες να λειτουργούν πλήρως και βιώσιμα.

Στην πραγματικότητα, οι επενδύσεις διασφαλίζουν τη μακροπρόθεσμη βιώσιμη κατανάλωση εφαρμόζοντας οικονομικούς συντελεστές παραγωγής τόσο στις παλιές όσο και στις νέες οικονομικές παραγωγικές διαδικασίες. Αυτό όχι μόνο μας δίνει περισσότερα προϊόντα για συναλλαγές στην αγορά, αλλά και περισσότερες ευκαιρίες για να ενισχύσετε τις προηγούμενες επενδυτικές σας συναλλαγές. Αυτό συμβαίνει επειδή οι επενδυτικές αποφάσεις μπορούν να βελτιώσουν τις παλιές διαδικασίες παραγωγής αυξάνοντας την αποτελεσματικότητα και δημιουργώντας περισσότερη προστιθέμενη αξία.

Από την άλλη, η παρουσία των κρατών μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τις επενδυτικές αποφάσεις. Αυτό συμβαίνει γιατί όταν οι κυβερνήσεις φορολογούν το ιδιωτικό μέρος της οικονομίας, στην πραγματικότητα μειώνει τόσο την ιδιωτική κατανάλωση όσο και τις επενδύσεις. Η φορολογία μπορεί να θέσει σε κίνδυνο επενδυτικές αποφάσεις, ειδικά όταν οι αυξήσεις του φόρου εισοδήματος και της κατανάλωσης του ιδιωτικού τομέα οδηγούν σε χαμηλότερα επίπεδα συνολικής κατανάλωσης, γεγονός που μπορεί επίσης να οδηγήσει σε χαμηλότερες αποδόσεις των επενδύσεων.

Είναι επίσης αλήθεια ότι τα χρήματα των φόρων χρησιμοποιούνται για δημόσια κατανάλωση και επενδύσεις. Επιπλέον, εκτός από το γεγονός ότι ο κύριος σκοπός των φόρων είναι η παροχή επαρκών κεφαλαίων για την εφαρμογή διαφόρων δημοσιονομικών πολιτικών, οι οικονομικοί παράγοντες φορολογούνται επίσης για να αντισταθμίσουν τις εξωτερικές επιδράσεις που προκύπτουν από τις παραγωγικές διαδικασίες. Σε αυτή την περίπτωση, οι φόροι μεσολαβούν ενάντια στην κακή συμπεριφορά των παραγωγικών διαδικασιών σε πολλές πτυχές της οικονομίας, όπως το περιβάλλον. Επιπλέον, οι φόροι μπορούν να δώσουν κίνητρο σε ορισμένες συμπεριφορές στις παραγωγικές διαδικασίες που παρουσιάζουν θετικές εξωτερικές επιδράσεις στην οικονομία, όπως οι επενδύσεις στο ανθρώπινο κεφάλαιο των παραγωγικών διαδικασιών.



## Συμπεράσματα

Το ελληνικό φορολογικό σύστημα είναι χρόνια άρρωστο, χαρακτηρίζεται από τους υπόχρεους ως πολύπλοκο, δυσνόητο, υπόκειται σε αλλαγές και τελικά καταλήγει και πάλι αναποτελεσματικό. Η πανδημία του Covid-19 έχει προκαλέσει τη μεγαλύτερη παγκόσμια ύφεση που γνώρισε ο κόσμος από το 1945. Επιπλέον, αυτή η οικονομική ύφεση ήρθε να προστεθεί στην παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 δέκα χρόνια αργότερα.

Στο πλαίσιο των απαραίτητων αλλαγών στο μείγμα δημοσιονομικής πολιτικής, απαιτείται φορολογική μεταρρύθμιση για να διατηρηθούν οι δημοσιονομικές ισορροπίες αδιατάρακτες μετά την κρίση της πανδημίας, δίνοντας παράλληλα ώθηση για περαιτέρω ανάπτυξη. Οικονομία.

Το φορολογικό σύστημα της Ελλάδας λειτούργησε αρνητικά, επιδεινώνοντας τις επιπτώσεις του οικονομικού κύκλου. Ταυτόχρονα, ο τρόπος κατανομής της φορολογικής επιβάρυνσης αποκαλύπτει μια πιο μόνιμη επιθετικότητα του φορολογικού μηχανισμού. Οι υπεύθυνοι χάραξης οικονομικής πολιτικής πρέπει να επικεντρωθούν στη διαμόρφωση νέων φορολογικών πολιτικών που να ξεπλένουν τις επιπτώσεις του οικονομικού κύκλου και να είναι προσανατολισμένες στην ανάπτυξη, ενώ ταυτόχρονα κατανέμουν τη φορολογική επιβάρυνση δίκαια και αντικειμενικά.

Συμπερασματικά, η φορολογική μεταρρύθμιση της Ελλάδας θεωρείται απαραίτητη για την αντιμετώπιση της ύφεσης που προκλήθηκε από την κρίση που μαστίζει την χώρα μας εδώ και χρόνια και την επιστροφή της χώρας σε τροχιά ανάπτυξης.

## **BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

### **Ξένη Βιβλιογραφία**

- ❖ Young, Lee, Roger, H. Gordon, 2005. Tax structure and economic growth.
- ❖ Michael P. Devereux, 2020, How Should Business Profit Be Taxed? Some Thoughts on Conceptual Developments During the Lifetime of the IFS
- ❖ Paul L. Baker,(2017), An Analysis of the Corporate Income Tax Policy of Less Developed Countries
- ❖ Peter L. Swan, (2019), Investment, the Corporate Tax Rate, and the Pricing of Franking Credits
- ❖ Ulrich Schreiber, Christoph Spengel & Lothar Lammersen M.A. (USA), (2002), Measuring the Impact of Taxation on Investment and Financing Decisions
- ❖ Swan T., (1956), Economic Growth and Capital Accumulation. Economic Record
- ❖ Szarowska, I, (2013), Effects of taxation by economic functions on economic growth
- ❖ Parker, J. A., Souleles, N. S., Johnson, D. S., & McClelland, R.,(2013), Consumer spending and the economic stimulus payments of 2008.
- ❖ Ljungqvist, A., Zhang, L. and Zuo, L., (2017), How Taxes Affect Corporate Risk Taking. Journal of Accounting Research.
- ❖ Lee, Y. and Gordon, R. H., (2005), Tax structure and economic growth.
- ❖ Kirchler, E., Maciejovsky, B., & Schneider, F. (2003), Everyday representations of tax avoidance, tax evasion, and tax flight: Do legal differences matter?
- ❖ Da Rin, M., Sembenelli, A. and Di Giacomo, M., (2010), Corporate Taxation and the Size of New Firms: Evidence from Europe.

### **Βιβλιογραφία**

- ❖ Πασχάλογλου Ευαγγελία, (2021), Φορολογία, φοροδιαφυγή κα αποτελέσματα εισπραξης δημόσιων εσόδων, Μελέτη περίπτωσης στον τομέα του τουρισμού, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αθήνας.
- ❖ Χριστίνα Φλώρου,(2022), φορολογικό και Δημοσιονομικό δίκαιο
- ❖ Κωνσταντίνος Δ. Φινοκαλιώτης,(1999), φορολογικό δίκαιο, εκδόσεις Σακκουλας
- ❖ Μητολίδης Σ, (2015).Η φορολογία εισοδήματος στη Ελλάδα-Προβλήματα, προβληματισμοί και προοπτικές», Σύλλογος Οικονομολόγων λογιστών Νομού Θεσσαλονίκης
- ❖ Νίκος Σγουρινάκης, Δημήτρης Γαρνέλης,(2020), Κώδικας φορολογίας εισοδήματος, εκδόσεις Οικονομική βιβλιοθήκη
- ❖ Νικόλαος Μπάρμπας,(2018), Κώδικας φορολογίας εισοδήματος, εκδόσεις Σακκουλά
- ❖ Στέφανος Μιχ. Σέλλας, (1989), Το ελληνικό φορολογικό σύστημα, εκδόσεις Παπαζήση

- ❖ Δαιμονάκος θ. Δικαίος, (2013), Φορολογία νομικών προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
- ❖ Κυριαζής Γεώργιος,(2022), Η φορολογία και οι επιπτώσεις της στην κατανάλωση και στις επενδύσεις, Πανεπιστήμιο Πειραιώς
- ❖ Βαλεντζα Ευαγγέλου, (2015), Φορολογία και φοροδιαφυγή, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
- ❖ Γκρέκου Ευδοξία Μαρίνας,(2021), «Σύγκριση φορολογικού συστήματος της Ελλάδας με φορολογικά συστήματα κρατών της ΕΕ.», Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο και Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
- ❖ Πανδρεμενίδου Μαρίνα,(2022), Η αξιοποίηση των κινήτρων των αναπτυξιακών νόμων από επιχειρήσεις για την υποβολή επενδυτικών προτάσεων στην περιφέρεια ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης τη δεκαετία 2010-2020, Πανεπιστήμιο δυτικής Αττικής
- ❖ Αραμπατζή Σ. Κωνσταντίνα,(2022), Η συμβολή της φορολογίας επιχειρήσεων στην οικονομική μεγέθυνση σε περιόδους κρίσης, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
- ❖ Μουλά Βασιλική,(2022), Τα χαρακτηριστικά της φορολογικής πολιτικής για την αντιμετώπιση της οικονομικής ύφεσης ως συνέπεια της πανδημίας στην Ελλάδα, Ελληνικό ανοιχτό πανεπιστήμιο
- ❖ Κυριαζής Γ., (2022), Taxation and its impact on consumption and investment

### **INTEPNET**

- ❖ Γιάννης Σαμαρτζής, Οικονομολόγος, (2022) Οι διακρίσεις των φόρων και η συμβολή τους στην Εθνική Οικονομία, Η Ροδιακή εφημερίδα.
- ❖ Η ιστορία της φορολογίας στην Ελλάδα Κωνσταντίνος Ι. Νιφορόπουλος, (1928), Ωρίων Α.Ε., «Ελεύθερον Βήμα» ,
- ❖ [https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/file\\_import/european-semester\\_thematic-factsheet\\_taxation\\_el\\_0.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/file_import/european-semester_thematic-factsheet_taxation_el_0.pdf)
- ❖ <https://el.wikipedia.org/wiki>
- ❖ <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/81/indirect-taxation>